

1.ГЕГ-ЫН ХУУЛИЙН ХЭЛТСИЙН 2024 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАХ ЧИГЛЭЛД ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН АРГА ХЭМЖЭЭ

Хүрэх үр дүн:

1.Гаалийн үйл ажиллагаатай холбоотой хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн биелэлтийг холбогдох ЗББН-ээс гаргуулан авч, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн яаманд хүргүүлсэн байна.

Шалгуур үзүүлэлт:

Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр

Биелэлт:

1.1.Гаалийн үйл ажиллагаатай холбоотой хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн биелэлтийг холбогдох ЗББН-ээс гаргуулан авч, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн яаманд хүргүүлсэн байна.

2024 оны эхний хагас жилд хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах хүрээнд холбогдох эрх зүйн акт болон төрийн удирдах дээд байгууллагаас ирүүлсэн тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтийг ханган ажилласан байна.

Гаалийн байгууллагын чиг үүрэг, эрхлэх үйл ажиллагаа, гаалийн хилээр зорчигч, бараа, тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулсан нийт 167 хууль тогтоомжийг олж тогтоон жагсаалт үүсгэн хууль тогтоомжийн сан үүсгэсэн. Үүнд:

Олон улсын гэрээ 5, хууль 80, УИХ-ын тогтоолоор батлагдсан эрхийн акт 20, Засгийн газрын тогтоолоор батлагдсан эрхийн акт 62.

Үүнээс “Гаалийн ерөнхий газрын зохион байгуулалтын бүтцийг батлах, үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн хөтөлбөрийг зөвшөөрөх тухай” Сангийн сайдын 2024 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдрийн №06 тушаалд заагдсан ГЕГ-ын зохион байгуулалтын бүтцийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэгт нь хамааруулж дараах 54 эрхийн актын хэрэгжилтийг тайлагнах нэгжүүдийг тодорхойлон хүргүүлсэн. Үүнд:

№	Зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж	тоо	Хууль тогтоомжийн нэр
1	Гаалийн бүрдүүлэлтийн газар	2	1.Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль 2.Онцгой албан татварын тухай хууль
2	Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтын газар	3	1.Зөрчлийн тухай хууль 2.Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль 3.Татварын ерөнхий хууль
3	Татварын орлогын газар	8	1.Татварын Ерөнхий хууль, 2.Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль 3. Гаалийн албан татварыг хөнгөлөх тухай хууль 4. Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай хууль

			<ul style="list-style-type: none"> 5. Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай хууль 6. Онцгой албан татварын тухай хууль 7. Онцгой албан татвараас чөлөөлөх тухай хууль 8. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай
4	Гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтийн газар	17	<ul style="list-style-type: none"> 1. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль 2. Байгалийн ургамлын тухай 3. Валютын зохицуулалтын тухай 4. Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай 5. Органик хүнсний тухай 6. Хүнсний тухай хууль 7. Соёлын өвийг хамгаалах тухай 8. Тамхины хяналтын тухай 9. Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай 10. Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай Ховордсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийн гадаад худалдааг зохицуулах тухай 11. Хог хаягдлын тухай 12. Хувиргасан амьд организмын тухай 13. Чөлөөт бүсийн тухай 14. Цөмийн энергийн тухай хууль 15. Цөмийн зэвсгээс ангид байх тухай 16. Эм, эмнэлгйн хэрэгслийн тухай хууль 17. Эрүүл мэндийн тухай хууль
5	Гаалийн зөрчилтэй тэмцэх, хэрэг бүртгэх газар	6	<ul style="list-style-type: none"> 1. Зөрчлийн тухай хууль 2. Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай 3. Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль 4. Эрүүгийн хууль 5. Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль 6. Цөмийн зэвсгээс ангид байх тухай хууль
6	Төрийн захиргааны удирдлагын газар	2	<ul style="list-style-type: none"> 1. Төрийн албаны тухай хууль 2. Хүний хувийн мэдээллийг хамгаалах тухай хууль
7	Гаалийн хорио, цээрийн газар	10	<ul style="list-style-type: none"> 1. Тамхины хяналтын тухай 2. Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай 3. Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай 4. Ховордсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийн гадаад худалдааг зохицуулах тухай 5. Хувиргасан амьд организмын тухай 6. Хүнсний тухай хууль 7. Цөмийн энергийн тухай хууль 8. Эм, эмнэлэгийн хэрэгслийн тухай хууль 9. Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байплын тухай хууль

			10.Амьтан ургамал тэдгээрийн гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио, цээрийн хяналт, шалгалтын тухай хууль
9	Санхүү хөрөнгө оруулалтын газар	2	1.Төсвийн тухай хууль 2. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай 3.Төрийн хэмнэлтийн хууль
11	Боомтын хөгжлийн хэлтэс	1	Монгол Улсын Хилийн боомтын тухай хууль
12	Мэдээллийн технологийн гаазр	2	1. Цахим гарын үсгийн тухай хууль 2. Кибер аюулгүй байдлын тухай хууль
13	Гаалийн төв лаборатори	1	Гаалийн тухай хууль
14	Статистик, дүн шинжилгээний хэлтэс	3	1.Статистикийн тухай хууль 2.Гаалийн тухай хууль 3.Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль
15	Эрэлч нохойн сургалтын төв	1	Гаалийн тухай хууль
16	Олон нийттэй харилцах алба	1	Нийтийн мэдээллийн ил байдлын тухай хууль
17	Шуурхай хяналтын төв	2	1.Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль 2.Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай
18	Бүрдүүлэлтийн цахим төв	1	Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль
	Бүгд	53	

ГААЛИЙН ХЯНАЛТ, ШАЛГАЛТ, БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ЧИГЛЭЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
1.	Байгалийн ургамлын тухай хууль Б-Б-1995.04.11 М-1995.06.05	<p><<....Ургамлын олон наст үндэс, үндэслэг иш, булцууг төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр гадаадад гаргахыг хориглоно. 4.Нэн ховор,...>> <<...н олон наст үндэс, үндэслэг иш, булцууг төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр гадаадад гаргахыг хориглоно. /Энэ хэсгийг 2010 оны 12 дугаар сарын 9-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/ 4.Нэн ховор, ховор ур...>></p>	<p>Байгалийн ургамлын тухай хуулийн тус заалтыг үндэслэн БОАЖЯ-аас 2024 онд Бадрах энерги ХХК, Монгол Улсын Их Сургууль, Зэрлэг амьтан судлах, хамгаалах төв, Ургамал хамгаалалын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, Их Британи, Умард Ирландын Вант Улсад төвтөй ТННЭ-д тус тус олгосон “Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд зүйлийг гадаадад гаргах зөвшөөрөл”-ийг үндэслэн:</p> <p>-Ургамлын судалгааны дээж 15.172 кг;-ийг гаалийн автоматжуулсан мэдээллийн систем CAIS-ын квотын програмд бүртгэн, гаалийн хяналт тавьж ажилласан.</p>
2.	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль Б-1995.03.30 М-1995.06.05		<p>Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлд заасны дагуу Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийг тухай бүр хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 2-т байгалийн баялгийг ашиглах, импортлох, экспортлох хэмжээг хуульд заасан үндэслэлээр хязгаарлах буюу тодорхой хугацаагаар хориглох, 4-т амьтан, ургамал, түүнчлэн байгалийн гаралтай түүхий эд экспортлох, импортлоход хил гааль, хорио цээрийн хяналтыг зохион байгуулна гэж тус тус заасан.</p> <p>Засгийн газраас түр хугацаагаар хориглосон байгалийн баялгийн жагсаалтыг гаалийн бүрдүүлэлтийн програмд бүртгэн хяналт тавьж ажиллаж байна.</p>

6	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль Б-2014.05.15 М-2014.07.01	<p><<... Садар самууныг сурталчилсан хэвлэл, ном зохиол, кино, дүрс бичлэг, зураг болон бусад зүйлийг улсын хилээр нэвтрүүлэх ийг хориглоно. 6 дугаар зүйл. Садар самуун явдалтай тэмцэх талаар аж ахуйн нэгж, байгууллагын үүрэг ... >></p> <p><<... Садар самууныг сурталчилсан хэвлэл, ном зохиол, кино, дүрс бичлэг, зураг болон бусад зүйлийг улсын хилээр нэвтрүүлэх ийг хориглоно. 6 дугаар зүйл. Садар самуун явдалтай тэмцэх талаар аж ахуйн нэгж, байгууллагын үүрэг ...>></p>	<p>Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн заалтыг үндэслэн Соёлын яамнаас 2024 онд Археологийн хүрээлэн, Палентлогийн хүрээлэн, Соёлын өвийн үндэсний төв, Монголын үндэсний музей, Чингис хаан үндэсний музей ТБАГ, Түүх угсаатны зүйн хүрээлэн, Монгол-Улсын боловсролын их сургууль ТБАГУТҮГ, Монгол Улсын Их Сургуулиудад давхардсан тоогоор олгосон лицензийн дагуу археологийн судалгааны дээж, мал амьтны яс, эд өлгийн зүйл, үлэг гүрвэлийн ясны хэлтэрхий, чулуужсан өндөгний дээж, Вааран савны хагархай, Эртний хөрсний дээж, Чулуун зэсгийн олдвор гэх мэт 57724 ширхэг барааны 24 квотыг гаалийн байгууллагын автоматжуулсан CAIS системын квотын програмд бүртгэн хяналт тавьж ажиллласан.</p>
7	Тамхины хяналтын тухай хууль	<p><...аар сарын 24-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/ 8.2.Тамхины бүх төрлийн зар сурталчилгааны материалыг улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглоно. /Энэ хэсэгт 2012 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/ 8.3.Тамхи...>></p> <p><<...аар сарын 24-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/ 8.2.Тамхины бүх төрлийн зар сурталчилгааны материалыг улсын хилээр нэвтрүүлэх ийг хориглоно. /Энэ хэсэгт 2012 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/ 8.3.Тамхи...>></p>	<p>Тамхины хяналтын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1-д Тамхи үйлдвэрлэх, тамхины ургамал тарих үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хүнс, хөдөө аж ахуйн, тамхи импортлох үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг үйлдвэр, худалдааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг тус тус үндэслэн Засгийн газар олгоно. Тамхи үйлдвэрлэх, тамхины ургамал тарих тусгай зөвшөөрлийг сонгон шалгаруулалтын үндсэн дээр олгоно. Сонгон шалгаруулах журмыг Засгийн газар батлахаар заасан.</p> <p>Дээрх хуулийн дагуу гаалийн байгууллагын автоматжуулсан CAIS системн “Импортын лицензи” талбарт импортоор оруулах тамхи, тамхин бүтээгдэхүүний БТКУС-ийн ангиллын код тус бүрээр мэдээлэл оруулж, холбогдох тусгай зөвшөөрөлгүй тохиолдолд тухайн барааг улсын хилээр нэвтрүүлэх боломжгүй болгон хяналт тавьж ажиллаж байна.</p>

		<p><<...Г ТАМХИНЫ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ХУДАЛДАА, ХЭРЭГЛЭЭ, СУРТАЛЧИЛГААНЫ ЗОХИЦУУЛАЛТ 6 дугаар зүйл. Тамхи импортлох, экспорт лох, үйлдвэрлэх, худалдах, хэрэглэхэд тавих шаардлага /Энэ зүйлийн гарчигт 2015 оны 1 дүгээр сарын 2...>></p>	<p>Зорчигчийн хувийн хэрэглээний тамхи, тамхин бүтээгдэхүүний хувьд Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2019 оны А/223 дугаар тушаалаар шинэчлэн батлагдсан “Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйлийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх журам”-аар гаалийн болон бусад албан татваргүйгээр гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зорчигчийн бараа, тоо хэмжээг тогтоосон.</p> <p>Журмын 2.3.1-д Архины зүйлс 2 литр, дарс 2 литр, шар айраг 3 литр, янжуур 200 ширхэг, сигар, навчин тамхи 50 ширхэг, задгай тамхи 250 граммаас илүүгүй, 2.4-д Энэ журмын 2.3.1-д заасан бараа 18 насанд хүрээгүй болон хилээр гараад 24 цагийн дотор буцаж орж байгаа зорчигчид хамаарахгүй гэж заасныг үндэслэн хяналт тавьж ажиллаж байна.</p> <p>Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд оруулах саналыг ГЕГ-ын Хуулийн хэлтэст хүргүүлсэн.</p> <p>Нэмж оруулах зүйл байхгүй</p>
8	<p>Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль Б-2013.01.31 М-2013.03.04</p>	<p><<...й хэрэгслийн эргэлт” гэж тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийг үйлдвэрлэх, импортлох, экспортлох, худалдах, тээвэрлэх, хадгалах, ашиглах, устгах үйл ажиллагааг; 4.1.5.“тэсэрч дэлбэрэх бод...>></p>	<p>Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсгийн 8.10-т заасны дагуу үйлдвэрлэлийн зориулалтаар тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл импортлох, экспортлоход УУХҮЯ-аас олгосон тусгай зөвшөөрлийг үндэслэн дээрх төрлийн бараанд гаалийн бүрдүүлэлт хийж, улсын хилээр нэвтрүүлж байна.</p> <p>Гаалийн байгуулага тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийг улсын хилээр нэвтрүүлэхэд гаалийн байгууллагын автоматжуулсан CAIS системийн “Импортын лицензи” талбарт импортоор оруулах тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн БТКУС-ийн ангиллын код тус бүрээр мэдээлэл оруулж, холбогдох тусгай зөвшөөрөлгүй тохиолдолд улсын хилээр нэвтрүүлэх боломжгүй болгон, хяналт тавьж ажиллаж байна.</p>

			Нэмж оруулах зүйл байхгүй
9.	Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай Б-2006.05.25 М-2006.05.25	<p><<... үндэслэл 1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт 1.1.Энэ хуулийн зорилт нь химийн хорт болон аюултай бодисыг экспортлох, импортлох, Монгол Улсын хилээр дамжуулан тээвэрлэх болон үйлдвэрлэх, хадгалах, худалдах, тээвэр...>></p>	<p>Гаалийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3, Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2016 оны А/40 дүгээр тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах гаалийн бүрдүүлэлтийн горим хэрэгжүүлэх журам”-ын 3.1.4-д заасны дагуу Химийн хорт болон аюултай бодисыг улсын хилээр нэвтрүүлэхэд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас олгосон тусгай зөвшөөрлийг үндэслэн гаалийн бүрдүүлэлт хийж байна.</p> <p>“Химийн хорт болон аюултай бодис экспортлох, импортлох, хил дамжуулан тээвэрлэх болон үйлдвэрлэх, худалдах журам”-д өөрчлөлт оруулсан БОАЖ-ын Сайд, Гадаад харилцааны сайдын 2020 оны А/60, А/12 дугаартай хамтарсан тушаалыг хэрэгжүүлэх чиглэлийг гаалийн газар, хороодын дарга нарт хүргүүлсэн.</p> <p>Химийн хорт болон аюултай бодисыг улсын хилээр нэвтрүүлэхэд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас ирүүлсэн тушаал, албан бичиг, Химийн хорт болон аюултай бодис экспортлох, импортлох, хил дамжуулан тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөлд гарын үсэг зурах эрх бүхий албан тушаалтны нэрийг дотоод сүлжээний CERP системд байршуулж, гаалийн газар, хороодод мэдээлсэн.</p> <p>CAIS-ын “Барааны код” хэсэгт БТКУС-ын ангиллын код тус бүрээр оруулсан Тарифын бус хязгаарлалттай бараа, хориглосон барааны дэлгэрэнгүй тайлбарт нэмэлт өөрчлөлтийн мэдээллийг тухай бүр оруулж байна.</p>

			<p>АХБ-ны санхүүжилтээр “Аюултай химийн бодисын удирдлагыг сайжруулах” төслийг БОАЖЯ, ГЕГ-аас Интерактив ХХК-тай хамтран гүйцэтгэж байна. Энэхүү төсөл нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Монгол улсад хэрэглэгдэж буй бүх химийн хортой болон хоргүй бодисын нэгдсэн суурь бүртгэлийг хийх; -Монгол улсын хилээр нэвтэрч буй бүх химийн хортой болон хоргүй бодисын шилжилт хөдөлгөөнийг тухайн бодис устгалд орох хүртэл хугацаанд бүртгэлээр хянаж, хяналтыг сайжруулах; -химийн бодисын бүртгэл дээр үндэслэн аж ахуйн нэгжүүдийн химийн бодис дээр авч буй тусгай зөвшөөрлийг бүртгэх, -бүртгэсэн тусгай зөвшөөрлийг хянах, өөрчлөлтийг бүртгэлжүүлэх үндсэн зорилготой Химийн бодисын удирдлагыг сайжруулах цогц систем юм. <p>Төсөл хэрэгжсэнээр:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Химийн бодисын бүртгэлийн системийг шинээр хөгжүүлэх; -Мобайл аппликейшныг шинээр хөгжүүлэх; -Химийн бодисын бүртгэлийн мэдээллийн санг бий болгох; -Химийн бодисын бүртгэлийн мэдээллийн сангийн кодчлолыг сайжруулах; -Аж ахуйн нэгжүүдийн химийн бодисын тусгай зөвшөөрлийг бүртгэлжүүлэх, хяналт тавих, түүний мэдээллийн урсгалыг сайжруулах; -Бусад төрийн байгууллагуудын програм хангамжтай холбогдож ажиллах, мэдээлэл солилцох; -Мэдээллийн урсгалыг сайжруулах, уялдаа холбоог сайжруулна. <p>Программын хөгжүүлэлтийг Олон нийтэд зориулагдсан вэб портал, ААН-үүдэд зориулсан вэб портал, Мобайл хөгжүүлэлт Мэргэжилтэн ажиллах удирдлагын систем гэсэн 4 чиглэлээр гүйцэтгэж, захиалагч болон зөвлөхүүдийн саналын дагуу</p>
--	--	--	---

		<p>шаардлагатай сайжруулалтыг хийн, бүрэн ашиглалтанд оруулахаар ажиллаж байна. 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар програмын ажил дууссан бөгөөд интеграцийн холболт, туршилтын ажил үргэлжлэн явагдаж байна.</p> <p>Мөн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн А/152 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Гадаад харилцааны сайдын хамтарсан 2009 оны 11 дүгээр сарын 16-ний өдрийн 334/104 дүгээр тушаалын хавсралтаар батлагдсан Химийн хорт болон аюултай бодис экспортлох, импортлох, хил дамжуулан тээвэрлэх болон үйлдвэрлэх, худалдах журам”-д нэмэлт өөрчлөлт оруулах” үүрэг бүхий ажлын хэсэгт ажиллаж байна. Өнөөдрийн байдлаар тус ажлын хэсгийн 7 удаагийн хуралд оролцож, холбогдох саналыг хүргүүлсэн.</p> <p>Тус журам боловсруулагдаж Хууль зүйн яаманд улсын бүртгэлд бүртгүүлэхээр хүргүүлсэн.</p> <p>Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 4 дүгээр сарын 06-ны өдрийн А/87 дугаар тушаалаар батлагдсан “Химийн хорт болон аюултай бодистой холбогдсон үйл ажиллагааг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, санал дүгнэлт гаргах” чиг үүрэг бүхий Химийн хорт болон аюултай бодисын бодлого зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн үндэсний зөвлөлийн шинжээчдийн багийн бүрэлдэхүүний 2024 онды эхний хагас жилийн байдлаар 2 удаагийн хуралд оролцсон.</p> <p>Тарифын бус хязгаарлалттай бараа, хориглосон барааны дэлгэрэнгүй тайлбарыг 2020 оноос эхлэн БТКУС-ын ангиллын 1141 код тус бүрээр САИС-ын “Барааны код” хэсэгт оруулж, гаалийн газар, хороодын ГУБ, ГУАБ нарт шаардлагатай мэдээллүүдийг</p>
--	--	---

			<p>хүргэн, тарифын бус хязгаарлалттай бараа, хориглосон бараанд тавих хяналтын үр дүнг сайжруулсан.</p> <p>CAIS-ын “Барааны код” хэсэгт 2024 онд холбогдох нэмэлтийг өөрчлөлтийг тухай бүр оруулж, хяналт тавьж ажиллаж байна.</p>
10.	<p>Ховордсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийн гадаад худалдааг зохицуулах тухай Б-2002.11.17 М-2002.11.17</p>	<p><<...йн хавсралтад орсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийг экспортлох, импортлоход гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зөвшөөрөл олгох, уг зөвшөөрлийг хүчингүй болгох; 5.1.5.Конвенцийн хавсралтад орсон амьтан, ургамал,...>></p> <p><<... газарт уламжлах; 5.1.4.Конвенцийн хавсралтад орсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийг экспортлох, импортлоход гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зөвшөөрөл олгох, уг зөвшөөрлийг хүчингүй болгох; 5.1.5.Ко...>></p> <p><<...рчин, үйлдвэр, худалдаа, хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагууд, гааль, мэргэжлийн хяналт хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, байгаль орчны чиглэлийн төрийн бус байг...>></p>	<p>Харьяа гаалийн байгууллагын эрх хэмжээг тодорхой бараагаар хязгаарлах тухай Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2019 оны А/246 дугаартай тушаалаар:</p> <p>1.Зэрлэг амьтан, ургамлын ховордсон зүйлийг олон улсын хэмжээнд худалдаалах тухай конвенцийн 1 дүгээр хавсралтад орсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйл болон Идлэг шонхорыг Буянт-ухаа боомтоор;</p> <p>2.Зэрлэг амьтан, ургамлын аймгийн ховордсон зүйлийг олон улсын хэмжээнд худалдаалах тухай конвенцийн 2 дугаар хавсралтад орсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийг Буянт-Ухаа, Замын-үүд, Алтанбулаг, Сүхбаатар боомтоор тус тус нэвтрүүлж байхаар тогтоосныг үндэслэн тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллаж байна.</p> <p>2024 онд БОАЖЯ-аас олгосон Амьтан, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, зүйлийг гадаадад гаргах зөвшөөрөл, CITES-ын зөвшөөрлийг тус тус үндэслэн CAIS-ын Квотын програмд мэдээллийг бүртгэж, хяналт тавьж ажиллаж байна. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> -2 зөвшөөрлөөр 23 тн Бугын ясан эвэр -75 зөвшөөрлөөр 75 ширхэг Алтайн болон Говийн тэхийн арьс; -22 зөвшөөрлөөр 22 ширхэг Халиун бугын арьс; -74 зөвшөөрлөөр 74 ширхэг /толгой/ Алтайн болон Говийн тэхийн эвэр дагз;

			<p>-22 зөвшөөрлөөр 22 ширхэг /толгой/ Халиун бугын эвэр дагз; -23 зөвшөөрлөөр 23 ширхэг/ толгой/ Цагаан зээрийн эвэр дагз; -20 зөвшөөрлөөр 20 ширхэг Цагаан зээрийн арьс; -14 зөвшөөрлөөр 405.295 тн Хуш модны боловсруулсан самрын идээ гадаадад гаргах зөвшөөрлийг тус тус бүртгэсэн байна.</p>
11.	Хог хаягдлын тухай хууль 2017.05.17	<p><<...г бууруулах, ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах, устгах, экспортлох болон хог хаягдлыг импортлох, хил дамжуулан тээвэрлэхийг хориглохтой холбогдсон харилцааг зохицу...>></p>	<p>Хог хаягдлын тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.1 дэх заалт болон Засгийн газрын 2019 оны "Монгол улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон барааны кодлосон жагсаалтад нэмэлт оруулах тухай" 199 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд гаалийн автоматжуулсан CAIS системын Гаалийн бүрдүүлэлт-тарифын бус хязгаарлалт-БТКУС-ийн тайлбар дүгнэлт талбарт аюултай хог хаягдлын БТКУС-ийн ангиллын код, Засгийн газрын 2019 оны 199 дүгээр тогтоолоор хориглосон барааны код тус бүрээр анхааруулга оруулсан.</p> <p>CAIS системд нэвтэрч байгаа гаалийн албан хаагч нар, CEPS системээр хандаж буй мэдүүлэгч нар системд дээрх барааны БТКУС-ийн кодыг оруулахад "хориглосон" гэсэн анхааруулга гарах бөгөөд гаалийн бүрдүүлэлт, хяналт шалгалтын үр дүн, хэрэгжилтэд чухал ач холбогдол өгч байна.</p>
13.	Хувиргасан амьд организмын тухай хууль Б-2007.06.28 М-2007.06.28	<p><<...ИЙХ 6 дугаар зүйл.Хувиргасан амьд организмыг улсын хилээр нэвтрүүлэх 6.1.Хувиргасан амьд организмыг экспортлох, импортлох, дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрлийг Үндэсний хорооны дүгнэлтийг үндэслэн байгаль орчны асу...>></p>	<p>Хувиргасан амьд организмын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрлийн дагуу хилээр нэвтрүүлэх хувиргасан амьд организмд гаалийн байгууллага хяналт тавин ажиллаж байна.</p>
14.	Хүнсний тухай	<p><<....2.хүнсний чиглэлийн үйл</p>	<p>Монгол Улсын Хүнсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн 2023 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдрийн №05 зөвлөмжөөр Монгол Улсын</p>

	<p>хууль Б-2012.03.01 М-2013.03.01</p>	<p>ажиллагаанд тавих төрийн хяналт; 13.1.3.хүнс экспортлох, импортлоход тавих гаалийн болон хорио цээрийн хяналт; 13.1.4.стратегийн хүнс экспортлох, импортлох тохиолдолд энэ хуулийн 6.8...>></p>	<p>2024 онд экспортлох, импортлох стратегийн хүнсний нэр төрөл, тоо хэмжээг тогтоосон. Үүнд:</p> <p><i>Импорт:</i> -Үрийн улаанбуудай-10000 тн; -Хүнсний улаанбуудай 88000 тн; -Улаанбуудайн гурил-12000 тн - Савласан ундны усанд тоо хэмжээний хязгаарлалт тогтоохгүй</p> <p><i>Экспорт:</i> -Улаанбуудайн гурил -Улаанбуудай -Савласан цэвэр усны экспортод тоо хэмжээний хязгаарлалт тогтоохгүй.</p> <p>ХХААХҮЯ-аас ирүүлсэн зөвшөөрөл, мэдэгдлийн дагуу гаалийн байгууллага стратегийн хүнсний квотыг гаалийн байгууллагын автоматжуулсан CAIS системын квотын програмд оруулж, хяналт тавьж ажиллаж байна.</p> <p>Стратегийн хүнсний импортын мэдээ, тайланг ХХААХҮЯ-ны холбогдох нэгжид хагас жил, бүтэн жилээр хүргүүлж ажиллаж байна.</p>
15	<p>Цөмийн энергийн тухай Б-2009.07.16 М-2009.08.15</p>	<p><<...рьяалах нутаг дэвсгэртээ сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах. 14 дүгээр зүйл. Хил хамгаалах болон гаалийн байгууллага, түүний албан тушаалтны бүрэн эрх 14.1.Хил хамгаалах болон ...>></p> <p><<...өөрөмжийн хадгалалт, хамгаалалт, аюулгүй байдлыг</p>	<p>2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 2024 оны 06 дүгээр сарын 15-ны өдрийн хооронд:</p> <p>- 4 аж ахуйн нэгжийн хилээр нэвтрүүлсэн 246545.782ам.долларын статистик үнийн дүн бүхий 1359.9кг ангилалтын тоо хэмжээ бүхий цацраг идэвхт изотоп (Изотоп, Плутони, Цези Cs-137, Иод -131),</p>

		хангах үйл ажиллагаанд хяналт тавих; 111.1.7.улсын хилээр нэвтрүүлэх цөмийн материал, цацрагийн үүсгүүр бүхий багаж, тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгсэлд холбогдох байгу...>>	Хязгаарласан зохилцуулалт ангиллын код тус бүрээр КАИС програмд оруулсан.
16.	Цөмийн зэвсгээс ангид байх тухай 2000.02.02	<<...цөмийн зэвсгийн эд анги, бүрэлдэхүүн, хаягдал болон бусад эд зүйлийг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээр дамжуулан өнгөрүүлэх ийг хориглоно. 5 дугаар зүйл. Цөмийн эрчим хүч, технологи ашиглах 5.1. Цөмийн эрчим хүч, технологийг...>>	2024 оны 06 дүгээр сарын 15-ны өдрийн байдлаар гаалийн хилээр цөмийн энергийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрөлтэй бараа (цөмийн эрчим хүч, технологи) нэвтрээгүй байна.
18.	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хууль 2010.05.27	<<...ҮЛЭГ ЭМ, ЭМНЭЛГИЙН ХЭРЭГСЛИЙГ УЛСЫН ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХ 14 дүгээр зүйл.Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг улсын хилээр нэвтрүүлэх 14.1.Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг улсын ...>>	<p>Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны “Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг улсын хилээр нэвтрүүлэх хилийн боомт тогтоох тухай” 73 дугаар тогтоолоор Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг Буянт-Ухаа, Сүхбаатар, Алтанбулаг, Замын-Үүд боомтоор нэвтрүүлэхээр тогтоож, 2021 оны “Тогтоолд өөрчлөлт оруулах тухай” 342 дугаар тогтоолоор Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг улсын хилээр нэвтрүүлэх хилийн боомтын жагсаалтанд Гашуунсухайт, Ханги боомтуудыг нэмсэнтэй холбогдуулан тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллаж байна.</p> <p>Тарифын бус хязгаарлалттай барааны хяналтыг сайжруулах зорилгоор Эрүүл мэндийн яам, Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газраас ирүүлсэн мэдээллийг Захиргаа дотоод ажлын систем CERP-д тухай бүр байршуулсан. Үүнд:</p> <p>-БОАЖС-ын 2023.12.28-ны өдрийн А/690 дугаар тушаалаар баталсан 2024 онд импортлох Озон задлах бодис, орлуулах бодис,</p>

			<p>тэдгээрийг агуулсан тоног төхөөрөмжийн тоо хэмжээг тогтоосон квотын мэдээлэл.</p> <p><u>-Улсын бүртгэлд бүртгэгдээгүй, бүртгэлийн загвараас зөрүүтэй Эмийг улсын хилээр нэвтрүүлэхгүй байх, хяналт шалгалтыг сайжруулах тухай сэрэмжлүүлэг</u></p> <p>-Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт зохилцуулалтын газраас 2023 оны 4 дүгээр улиралд олгосон импорт, экспортын мэдээ</p> <p><u>-ЭЭХХЗГ-аас олгосон лицензийн мэдээлэл 2024 оны 1 улирал</u> <u>-Бүртгэлгүй Биологийн идэвхт бүтээгдэхүүний талаарх сэрэмжлүүлэг</u></p> <p>Барааг тодорхойлох, кодлох уяалдуулсан системийн /БТКУС/ 30 бүлэгт заасан давхардаагүй тоогоор 155ААН байгууллага, 221 гаалийн мэдүүлгээр 1,078,810.64кг 68,333,088.7 ам.долларын 506876.8 литр 13,472,128.3 ам.долларын, 6,330,318 тун 940970.2 ам.долларын 31358 ширхэг 21898.3 ам.долларын үнэ бүхий статистик үнийн дүнтэй Эм зүйн бүтээгдэхүүнийг 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-нээс 2024 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн байдлаар тус тус гаалийн мэдүүлгээр бүрдүүлэлт хийлгэж улсын хилээр импортлосон байна.</p>
19.	Эрүүл мэндийн тухай хууль 2011.05.05	<p><<...о: 19.3.1.эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ эрхлэх; 19.3.2.эм, эмнэлгийн хэрэгсэл үйлдвэрлэх, импортлох, экспортлох, ханган нийлүүлэх; 19.3.3.мансууруулах, сэтгэцэд нөлөөлөх эм, эмийн бодис, угтвар бодис болон эм...>></p>	<p>Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3.2-д заасан "эм, эмнэлгийн хэрэгсэл үйлдвэрлэх, импортлох, экспортлох, ханган нийлүүлэх" заалт болон Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1-т "эм, эмнэлгийн хэрэгслийг улсын хилээр нэвтрүүлэх боомтыг Засгийн газрын тогтооно" гэж заасны дагуу ЗГ-ын 73 дугаар тогтоолд дурдсан хилийн боомтуудаар нэвтрүүлж буй эм, эмнэлгийн хэрэгсэлд хяналт тавьж, ажиллаж байна.</p>
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ			

	<p>Импортлох мал, үржүүлгийн бүтээгдэхүүний төрөл, тоо хэмжээг тогтоох тухай</p>		<p>ХХААХҮЯ-аас 2024 оны 03 дугаар сарын 18-ний өдрийн 01/881 дугаартай албан бичгийн хавсралтаар Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдрийн “Импортлох мал, үржүүлгийн бүтээгдэхүүний төрөл, тоо хэмжээг тогтоох тухай” 60 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх чиглэл ирүүлсэн.</p> <p>Дээрх тогтоолын дагуу 2024 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдрийн байдлаар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 65 иргэн, аж ахуйн нэгж 500 үржлийн адуу импортлохоос 39 иргэн, аж ахуйн нэгж 259 үржлийн адуу; -14 иргэн, аж ахуйн нэгжид 6000 толгой үхэр импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 1 иргэн, аж ахуйн нэгж 64 толгойг; -1 иргэн, аж ахуйн нэгжид 100 толгой сарлаг импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 0 иргэн, аж ахуйн нэгж 00 толгойг; -11 иргэн, аж ахуйн нэгжид 6000 толгой хонь импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 0 иргэн, аж ахуйн нэгж 00 толгойг; -4 иргэн, аж ахуйн нэгжид 2100 толгой ямаа импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 00 иргэн, аж ахуйн нэгж 00 толгойг; -2 иргэн, аж ахуйн нэгжид 2500 толгой гахай импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 00 иргэн, аж ахуйн нэгж 00 толгойг; -5 иргэн, аж ахуйн нэгжид 40000 мл бухын үр импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 00 иргэн, аж ахуйн нэгж 00 мл; -4 иргэн, аж ахуйн нэгжид 8510 мян.ширхэг үржлийн өндөг импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 4 иргэн, аж ахуйн нэгж 1939.68 мян.ширхэг; -6 иргэн, аж ахуйн нэгжид 64000 мл хонь, ямааны хөврөл үр импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 00 иргэн, аж ахуйн нэгж 00 мл; -4 иргэн, аж ахуйн нэгжид 330000 толгой үржлийн дэгдээхий импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 1 иргэн, аж ахуйн нэгж 2200 толгойг;
--	--	--	---

			-5 иргэн, аж ахуйн нэгжид 2450 мян.ширхэг үржлийн зөгий, импортлох тоо хэмжээ тогтоосноос 00 иргэн, аж ахуйн нэгж 00 мян.ширхэгийг тус тус импортоор оруулсан байна.
--	--	--	--

ГААЛИЙН ЗӨРЧИЛТЭЙ ТЭМЦЭХ, АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ТАЛААРХ ДАРААХ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Хэрэгжилтийн байдал
1	Валютын зохицуулалтын тухай хууль	<p>Валютын зохицуулалтын тухай хуулийн 13 дугаар зүйл “Валютыг Монгол Улсын хилээр оруулах, гаргах”-д заасны дагуу улсын хилээр орох чиглэлд Монгол Улсын болон гадаадын иргэд, харьяалалгүй хүн валютыг гаалийн байгууллагад бичгээр мэдүүлсэн тоо, хэмжээгээр, улсын хилээр гарах чиглэлд Монгол Улсын иргэдэд хуулиар хязгаар тогтоогоогүй бол гаальд мэдүүлсэн тоо хэмжээгээр, гадаадын иргэд, харьяалалгүй хүн гадаадаас оруулж ирсэн бол түүнийгээ нотлох гаалийн мэдүүлэг, банкнаас авсан бол нотлох банкны бичиг болон бусад байдлаар Монгол Улсын хууль тогтоомжид заасны дагуу нотлох үүрэгтэй.</p> <p>Монгол Улсын хилээр 2024 оны 6 дугаар сарын 05-ны өдрийн байдлаар зорчигчийн гаалийн мэдүүлгээр мэдүүлсэн 12 төрлийн валютаар илэрхийлэгдэх 59.5 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний валют бүртгэгдсэн байна. Үүнээс орох чиглэлд 13.4 тэрбум, гарах чиглэлд 45.9 тэрбум, дамжин өнгөрөх чиглэлд 96.8 сая төгрөг бүртгэгдсэн байна.</p>
2	Зөрчлийн тухай хууль	<p>Гаалийн байгууллагын хэмжээнд 2024 оны 06 дугаар сарын 14-ний өдрийн байдлаар Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйл Зөрчил шалган шийдвэрлэх харьяаллын дагуу гаалийн улсын байцаагчийн шалган шийдвэрлэх, Зөрчлийн тухай хуулийн дараах заалтуудын хэрэгжилтийг ханган ажилласан байна. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Гаалийн тухай хууль зөрчих – 851

		<ul style="list-style-type: none"> •Агаарын тухай – 1 •Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт, шалгалтын тухай хууль зөрчих - 45 •Хүнсний тухай хууль зөрчих-9 •Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль зөрчих-9 •Тамхины хяналтын тухай хууль зөрчих -2 •Эм, эмнэлэгийн хэрэгслийн тухай хууль зөрчих-36 •Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль зөрчих-6 •Хууль бусаар галт зэвсэг эзэмших-2 •Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль зөрчих-1 •Төрийн албан тушаалтны шийдвэрийг үл биелүүлэх, үйл ажиллгаанд нь саад учруулах-16 •Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих, архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хууль -1 •Ховордсон амьтан, ургамал тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийн гадаад худалдааг зохицуулах тухай хууль-3
3	Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль	Тайлант хугацаанд Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 2.4 дүгээр зүйлд заасан эрх бүхий албан тушаалтны зөрчил шалган шийдвэрлэх эрхийн хүрээнд 22 удаагийн зөрчлийн хэрэг бүртгэл хийж тус хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажилласан байна.
4	Мөнгө угаах терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль	- Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 15 дугаар зүйл “Монгол Улсын хилээр бэлэн мөнгө оруулах, гаргах”-д заасны дагуу улсын хилээр нэвтрэх зорчигч 15 саяас дээш төгрөг, эсхүл түүнтэй тэнцэх хэмжээний гадаад валют, санхүүгийн хэрэгсэл, цахим мөнгийг Монгол Улсын хилээр бэлнээр нэвтрүүлэх бол энэ тухай гаалийн мэдүүлэгт үнэн зөв мэдүүлэх үүрэгтэй бөгөөд мэдүүлсэн бэлэн мөнгөний мэдүүлгийг гаалийн байгууллага

		<p>нэгтгэж Монголбанкны Санхүүгийн мэдээллийн албанд батлагдсан загварын дагуу улирал тутам хүргүүлж ажилласан.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ХЗДХ-ийн сайд бөгөөд Үндэсний зөвлөлийн даргын 2023.01.09-ний өдрийн А/04 тоот тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө”-ний 147 дахь ажил (ГЕГ-ын орон тооны бүтцэд Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэл хариуцсан алба хаагч 5-аас багагүй, хилийн боомтуудад 1-ээс багагүй байхаар зохицуулалт хийж, мэргэшүүлэх, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, гаалийн хяналтын техник, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах)-ын хүрээнд Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэл хариуцсан нэг албан тушаалтныг харьяа гаалийн газар, хороодын даргын тушаалаар томилох чиглэлийг харьяа гаалийн газар, хороодод албан бичгээр хүргүүлсэн. - Бэлэн мөнгө /валют/-ийг улсын хилээр хууль бусаар нэвтрүүлэх, гаалийн хяналтаас нуун далдлах, Монгол Улсын иргэд гадаадын орны гаалийн нутаг дэвсгэрт санаатай болон санамсаргүй байдлаар хэрэг, зөрчилд холбогдох нөхцөл байдал хил орчмын бүс нутагт гарч байгаа тул урьдчилан сэргийлэх ажил тогтмол зохион байгуулах чиглэлийг албан бичгээр харьяа гаалийн газар, хороодод хүргүүлсэн. - Олон улсын валютын сан (IMF)-аас "Мөнгө угаах гэмт хэргийг мөрдөн шалгах дэвшилтэт арга, техник" сэдэвт танхимын сургалтыг харьяа гаалийн газар, хороодын зөрчлийн чиглэл хариуцсан албан хаагчдад 2024 оны 4 дүгээр сарын 8-наас 10-ны өдрүүдэд зохион байгуулсан. - Монгол Улсын 1 иргэнд холбогдох бэлэн мөнгө, валютыг хууль бусаар хил нэвтрүүлэхийг завдсан 1 зөрчил бүртгэгдсэн ба 333.2 сая төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний валютыг хурааж, 49.9 сая төгрөгийн торгууль ногдуулж тус хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажилласан.
5	Цөмийн зэвсгээс ангид байх тухай хууль	Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 77 дугаартай захирамжаар байгуулсан “НҮБ-ын Аюулгүйн зөвлөлийн 1540 /2004/ дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийг хангах Үндэсний үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-нд тусгагдсан стратегийн ач холбогдол

		бүхий зарим аюултай бараа, бүтээгдэхүүнд тавих хяналтыг сайжруулах, эрх зүйн орчныг бий болгох хүрээнд Стратегийн ач холбогдол бүхий зарим аюултай бараа, бүтээгдэхүүнд хяналт тавих тухай хуулийн төслийг боловсруулж, танилцуулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд гаалийн байгууллагаас ГЕГ-ын дэд дарга Г.Энхтайван оролцож байгаа бөгөөд гаалийн байгууллагаас тухайн хуулийн төсөлд оруулах санал дээр ажиллаж байна.
6	Эрүүгийн хууль, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль	<p>- Эрүүгийн хуулийн дараах заалтуудаар хойшлуулшгүй ажиллагаа явуулж хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлж тус хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажилласан байна. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 18.5 дугаар зүйл. Улсын хилээр барааг хууль бусаар нэвтрүүлэх-10 удаа • 18.3 дугаар зүйл. Татвар төлөхөөс зайлсхийх -7 удаа <p>- Хууль хяналтын байгууллагуудаас ирүүлсэн албан бичгийн дагуу Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 16.6 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт зааснаар 2100 орчим гаалийн мэдүүлэг, дагалдах баримтыг нотлох баримтын шаардлага хангуулан хүргүүлж ажилласан.</p>

ГААЛИЙН ТАРИФ, ТАТВАРЫН ТАЛААРХ ДАРААХ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Батлагдсан огноо	Хуулийн нэр	Холбогдох зүйл, хэсэг, эсхүл товч утга, онцлог заалт	Хэрэгжилт
1.	2019.03.22	Татварын ерөнхий хууль /шинэчилсэн найруулга/	<p>7 дугаар зүйл. Татварын төрөл, ангилал</p> <p>7.2.2. Гаалийн албан татвар; 7.2.3 Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар; 7.2.4 Онцгой албан татвар;</p>	<p>Татварын ерөнхий хуулийн дагуу албан татварыг ногдуулахдаа дараах эрх зүйн баримт бичгийг мөрдлөг болгон хэрэгжүүлж байна. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. УИХ-ын 1999 оны 27 дугаар тогтоол, 2. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хууль

			7.2.5 Автобензин дизель түлшний албан татвар;	<p>3. Онцгой албан татварын тухай хууль, болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан бусад актууд.</p> <p><i>Татварын ерөнхий хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.2.2, 7.2.3, 7.2.4, 7.2.5 дахь заалтын дагуу 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар:</i></p> <p>-Гаалийн албан татвар 729.9 тэрбум төгрөг, -НӨАТ 1.6 их наяд төгрөг, -Автобензин дизель түлшний албан татвар 11.5 тэрбум төгрөг -ОАТ 337.5 тэрбум төгрөгийн татварыг тус тус төвлөрүүлсэн байна.</p>
2.	2008.05.20	Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль	<p>4 дүгээр зүйл. Гаалийн тарифын тогтолцоо; 26 дугаар зүйл. Барааны гарал үүслийн дүрэм; 38 дугаар зүйл. Гаалийн татвараас чөлөөлөгдөх бараа; 40 дүгээр зүйл. Гаалийн болон бусад татвар төлөх хугацаа; 41 дүгээр зүйл. Гаалийн болон бусад албан татвар төлөх баталгаа</p>	<p>ГТГТТХ-ийн 38 дугаар зүйл, НӨАТ хуулийн 13 дугаар зүйл, мөн УИХ-аас баталсан гаалийн болон НӨАТ-өөс чөлөөлөх нийт 22 хуулийн дагуу 2024 оны 06 сарын 14-ны өдрийн байдлаар 314.4 сая ам.долларын бараанд 47.9 тэрбум төгрөгийн гаалийн албан татвар, 108.6 тэрбум төгрөгийн НӨАТ, 254.7 сая төгрөгийн ОАТ, нийт 156.7 тэрбум төгрөгийн татварыг чөлөөлсөн байна. <i>/Дэлгэрэнгүй тоон мэдээллийг хавсаргав./</i></p> <p>ГТГТТХ-ийн 4.2 дахь хэсэгт заасанаар импортын барааны гаалийн тарифыг ердийн, нэн тааламжтай, хөнгөлөлттэй гэж ангилах бөгөөд 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар Монгол Японы ЭЗТХ-ээр 2024 оны эхний хагас жилд 117.2 сая ам.долларын бараанд 20.2 тэрбум төгрөгийн, АНДХХ-ийн хүрээнд 6.6 сая ам.долларын бараанд 504 сая төгрөгийн гаалийн татварын хөнгөлөлт үзүүлсэн байна.</p>

				<p>Хөнгөлөлттэй тарифт хамрагдсан 42 ААН-ийн 2005 гаалийн мэдүүлэгийн барааны гарал үүслийн гэрчилгээг нягтлан шалгасан.</p> <p>Мөн гаалийн мэдээллийн CAIS програмын Тарифын санд ЗГ-ын 2024 оны 188-р тогтоолоор батлагдсан Цементийн татварыг 20% байснийг 2024 оны 10 дугаар сарын 01-ныг хүртэл 5% болгон бууруулсан тогтоолыг тарифын санд оруулж хэрэгжилтэд хяналт тавьсан ба 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт 2.3 сая ам.долларын дүн бүхий 36 сая тонн цементийн 1.2 тэрбум төгрөгийг гаалийн татварыг хөнгөлсөн байна.</p>
--	--	--	--	--

ТАТВАРЫН ХӨНГӨЛӨЛТ, ЧӨЛӨӨЛӨЛТ

№	Хуулийн заалт	Чөлөөлөлтийн нэршил	Үнийн дүн, \$	Үнийн дүн, ₮	Чөлөөлсөн гааль, ₮	Чөлөөлсөн онцгой, ₮	Чөлөөлсөн НӨАТ, ₮	Чөлөөлсөн нийт татвар, ₮
1	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.2 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.3 дахь заалт	Засгийн газрын шугамаар авсан буцалтгүй тусламжийн бараа	48,340,777.4	163,992,821,817.3	8,186,444,590.8	254,763,000.0	17,243,402,940.8	25,684,610,531.6

2	<p>“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.2 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.3 дахь заалт МУЗГ-АНУ ЗГ хооронд 2004 оны 05 дугаар сарын 26 өдөр байгуулсан УБ хот дахь ОУ-ын сургуулийн тухай хэлэлцээр. 2005.10.27-ны УБ хот дахь ОУ-ын сургуулийн тухай хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хууль</p>	<p>Улаанбаатар хот дахь Олон улсын сургуулийн импортолж байгаа гаалийн болон НӨАТ-аас чөлөөлөгдөх бараа</p>	13,231.2	44,727,036.8	2,700,164.8	-	4,742,720.2	7,442,884.9
---	---	---	----------	--------------	-------------	---	-------------	-------------

3	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.13 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.3 дахь заалт	Олон улсын гэрээний дагуу гадаад орны Засгийн газар, банк санхүүгийн байгууллагаас олгож байгаа зээлийн төслийн хүрээнд нийлүүлсэн бараа	54,677,896.6	184,905,790,652.4	8,794,059,651.3	-	19,369,985,030.4	28,164,044,681.7
4	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.16 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.25 дахь заалт	Гэрээлэгч болон туслан гүйцэтгэгч нь газрын тос, уламжлалт бус газрын тостой холбогдсон үйл ажиллагаанд зориулан хайгуулын нийт хугацаанд болон ашиглалтын эхний 5 жилд импортолсон тусгай зориулалтын машин, техник	202,462.2	686,180,439.2	34,309,022.0	-	72,048,946.1	106,357,968.1

		хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, тоноглол, түүхий эд материал, химийн болон тэсрэх бодис, сэлбэг хэрэгсэл						
5	БНМАУ- ЗСБНХУ-ын хооронд байгуулсан 1949 оны хэлэлцээр болон 2016 оны 09 дүгээр сарын 07-ны өдрийн “Онцгой албан татвараас чөлөөлөх тухай” Монгол Улсын хууль	УБТЗ ХНН- ийн хэрэгцээнд зориулан импортоор оруулж ирэх бараа, материал	26,175,101.4	88,077,950,517.2	4,409,051,552.5	-	9,248,726,996.3	13,657,778,548.9
6	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.7 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан	Импортоор оруулах бөөрөнхий мод, гуалин, зүсмэл материал, банз, модон бэлдэц, хагас боловсруулса н модон материал	327,932.6	1,108,182,026.6	55,409,101.3	-	116,359,112.8	171,768,214.1

	татварын тухай” хуулийн 13.1.20 дахь заалт							
7	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.1 дахь заалт, “Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.12 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.4 дахь заалт	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд зориулсан тусгай зориулалтын хэрэгсэл, хиймэл эд эрхтэн, тэдгээрийн эд анги, тоног төхөөрөмж, тусгай зориулалтын авто тээврийн хэрэгсэл	1,732,190.0	5,861,720,576.1	293,006,108.3	-	615,472,668.4	908,478,776.8
8	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.5 дахь заалт,	Эмчилгээний зориулалтаар хэрэглэх цус, цусан бүтээгдэхүүн, эд эрхтэн	1,305,762.2	4,413,728,880.3	220,686,444.0	-	463,441,532.4	684,127,976.4

	“Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.8 дахь заалт							
9	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.9 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.6 дахь заалт. Засгийн газрын 2022 оны 04 сарны 20 өдрийн 163 дугаар тогтоол	Иргэний агаарын зорчигч тээврийн хөлөг онгоц, түүний сэлбэг	31,030,703.3	102,778,893,445.0	5,512,063,539.4	-	10,680,820,071.6	16,192,883,611.0

10	“Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.5 дахь заалт	Зэвсэгт хүчин, цагдаа, улсын аюулгүй байдлыг хангах, шүүхийн шийдвэр биелүүлэх, байлууллагын хэрэгцээнд зориулан импортоор оруулж байгаа зэвсэг, тусгай техник хэрэгслийг НӨАТ-аас чөлөөлөх	146,606.3	498,424,042.4	-	-	52,334,524.5	52,334,524.5
11	Монгол улсын 2022 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдрийн гаалийн болон НӨАТ-аас чөлөөлөх хууль, тогтоол	Импортоор оруулж ирэх нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээний стандартын шаардлага хангасан, 24 буюу тvvнээс дээш суудалтай, 45 болон тvvнээс дээш зорчигчийн багтаамжтай, нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээний	45,775,461.8	155,930,507,999.9	7,796,525,400.0	-	16,372,703,340.0	24,169,228,740.0

		зориулалт бүхий шинэ автобусыг гаалийн болон НӨАТ-аас чөлөөлөх. ЗГ-ын 2022/12/14 ны өдрийн 464 дүгээр						
12	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.6 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.9 дахь заалт	Хийн түлш, түүний сав, тоног төхөөрөмж, тусгай зориулалтын машин, механизм, техник, хэрэгсэл, тоноглолыг гаалийн болон НӨАТ-аас чөлөөлөх	11,702,603.9	39,624,960,366.7	1,981,248,018.3	-	4,160,620,838.5	6,141,868,856.8
13	2009.10.30-ны өдрийн Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай хууль, 2009.10.30-ны өдрийн Нэмэгдсэн өртгийн албан	Томуугийн А хүрээний /H1N1/ вирусын халдварын оношлогоо, эмчилгээнд хэрэглэх оношлуур, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног	468,957.4	1,589,876,172.3	77,955,509.9	-	166,783,168.2	244,738,678.1

	татвараас чөлөөлөх тухай хууль	төхөөрөмж, ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн бодис						
14	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.7 дахь заалт	Импортоор оруулах хориглосноос бусад мод, сөөгний үр, тарьц, суулгац	54,930.8	185,644,863.9	6,694,457.7	-	-	6,694,457.7
15	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.1 дахь заалт	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд зориулсан тусгай зориулалтын хэрэгсэл, хиймэл эд эрхтэн, тэдгээрийн эд анги	3,689.2	12,515,982.1	625,799.1	-	-	625,799.1
16	2021 оны 4 дугаар сарын 23-ны өдрийн нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай хууль, Засгийн газрын 2021.05.12-ний өдрийн 143	Импортоор оруулж байгаа болон дотооддоо худалдан борлуулах шинэ трактор, комбайн, машин механизм, гурилын болон бордооны үйлдвэрийн	32,570,116.0	110,081,125,062.8	-	-	11,558,377,161.6	11,558,377,161.6

	тогтоолоор баталсан жагсаалт	тоног төхөөрөмж, усалгааны тоног төхөөрөмж, ойн аж ахуйн техник, тоног төхөөрөмж, бордоо, ургамал хамгааллын бодис						
17	“Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай” хуулийн 38.1.18 дахь заалт, “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.28 дахь заалт, Засгийн газрын 2016 оны 04-р сарын 04-ний өдрийн 198-р тогтоолоор баталсан жагсаалт	Сэргээгдэх эрчим хүчний судалгаа шинжилгээний болон үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, түүний дагалдах хэрэгсэл, сэлбэг	1,769,222.1	5,979,782,496.6	186,794,252.1	-	616,657,674.9	803,451,926.9

18	БНМАУ-ЗСБНХУ-ын хооронд байгуулсан 1949 оны хэлэлцээр болон 2016 оны 09 дүгээр сарын 07-ны өдрийн "Онцгой албан татвараас чөлөөлөх тухай" Монгол Улсын хууль	УБТЗ ХНН-ийн хэрэгцээнд зориулан импортоор оруулж ирэх дизелийн түлш	44,595,022.4	151,066,320,515.1	7,553,316,025.8	-	15,873,108,876.2	23,426,424,901.9
19	УИХ-ын 2018 оны 1 дүгээр сарын 12-ны өдөр баталсан "Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх" болон "Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх" тухай хуулиуд, Засгийн газрын 2018 оны 5 дугаар сарын 30-ны	Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах, агаарын чанарыг сайжруулах зорилгоор импортоор оруулж байгаа агаар цэвэршүүлэгч , эрчим хүчний хэмнэлттэй халаагч төхөөрөмжийг гаалийн болон НӨАТ-аас тус тус чөлөөлөх	4,010,435.8	13,574,567,764.6	676,011,455.1	-	1,417,600,114.9	2,093,611,570.0

	өдрийн 157 дугаар тогтоол							
20	Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 38.1.19 дэх заалт. Засгийн газрын 2019 оны 06 дугаар сарын 19-ны өдрийн 247 дугаар тогтоол	Спорын зориулалтын тоног, төхөөрөмж хэрэглэл	1,527,095.5	5,165,178,309.5	258,295,893.8	-	-	258,295,893.8
21	Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 38.1.14 дэх заалт. “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай” хуулийн 13.1.19 дахь заалт, Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын	Инновацийн төслөөр дотоод, гадаадын зах зээлд шинэ бараа, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл явуулхад шаардлагата й, дотоодод үйлдвэрлэдэг гүй түүхий эд, материал, урвалж бодис	1,663,884.2	5,653,078,240.0	282,653,912.0	-	593,573,215.2	876,227,127.2

	18-ны өдрийн 448 дугаар тогтоол							
22	Монгол Улсын 2024 оны 04 дүгээр сарын 19-ний өдрийн гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай хууль, Засгийн газрын 2024 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрийн 180 дугаар тогтоол батлагдсан жагсаалтыг үндэслэн	гаалийн албан татвараас чөлөөлөх мал, амьтны тэжээл, тэжээлийн нэмэлт, улаанбуудайн гурилыг гаалийн албан татвараас чөлөөлөх	6,397,369.9	21,631,060,867.0	1,573,351,785.4	-	-	1,573,351,785.4
	ДҮН		314,491,452.4	1,062,863,038,073.6	47,901,202,683.7	254,763,000.0	108,626,758,933.1	156,782,724,616.8

ГААЛИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ДАРААХ ШАЛГАЛТЫН ЧИГЛЭЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Тайлагнах нэгж	Хэрэгжилтийн байдал
1	Зөрчлийн тухай хууль	2015.12.04	2016.09.01	Зөрчлийн тухай хуулийн 11.21.1.1	БДШГ	Тус заалтаар нийт 13 удаагийн шийтгэлийн хуудасаар 2,021,799,359 төгрөгийн зөрчлийн дүнд 313,378,901 төгрөгийн татвар, 156,689,447 төгрөгийн торгууль оногдуулж нийт 470,068,348 төгрөгийг нөхөн төлүүлэхээр шийтгэлийн хуудас бичсэн.
				Зөрчлийн тухай хуулийн 11.21.1.2	БДШГ	Барааг гаалийн байгууллагад дутуу мэдүүлсэн 5,652,697,635 төгрөгийн зөрчилд 7 шийтгэлийн хуудас бичиж нөхөн татварт 398,113,721 төгрөг, 199,056,858 төгрөгийн торгууль оногдуулж нийт 597,170,579 төгрөгийг улсын төсөвт нөхөн төлүүлэхээр тогтсон.
				Зөрчлийн тухай хуулийн 11.21.11	БДШГ	Тарифын бус хязгаарлалт тогтоосон барааг гаалийн хилээр хууль бусаар нэвтрүүлсэн зөрчилд 2 удаагийн шийтгэлийн хуудсаар 283,084,592 төгрөгийн зөрчилд 283,084,592 төгрөгийн үнийн дүнг гаргуулж 4,000,000 төгрөгийн торгууль оногдуулж нийт 287,084,592 төгрөгийг нөхөн төлүүлэхээр ГУБ-ын шийдвэр гарсан.
				Зөрчлийн тухай хуулийн 11.21.2	БДШГ	Барааг гаалийн хяналт шалгалтаас гадуур улсын хилээр нэвтрүүлсэн зөрчилд 1 шийтгэлийн хуудсаар 80,749,449 төгрөгийн үнийг гаргуулж, 3,754,849 төгрөгийн торгууль оногдуулж, нийт 84,504,298 төгрөгийг нөхөн төлүүлэхээр ГУБ-ын шийдвэр гарсан.

				Зөрчлийн тухай хуулийн 15.2.2.1	БДШГ	ГУБ-ын тавьсан хууль ёсны шаардлагыг биелүүлээгүй тул, үйл ажиллагаанд нь саад учруулсан тул хуулийн этгээдийг 12,500,000 төгрөгөөр торгож 5 шийтгэлийн хуудас бичсэн
2	Зөрчил шалган шийдвэрлэх хууль	2017.05.19	2017.07.01	ЗШШТ хуулийн 6.3	БДШГ	Зөрчилөө сайн дураараа илчилсэн мэдээллийг хүлээн авч холбогдох нөхөн бүрдүүлэлт хийж 1 ААНБ-ийн 10,417,484 төгрөгийн зөрчлийн дүнд 1,614,710 төгрөгийн татвар, 807,355 төгрөгийн торгууль оногдуулж нийт 2,422,065 төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлсэн.
				ЗШШТ хуулийн 3.1; 3.5; 4.8; 4.13; 6.1; 6.6;	БДШГ	Тус заалтуудыг удирдлага болгон хялбаршуулсан журмаар зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа явуулсан.
3	Татварын ерөнхий хууль	2019.03.22	2020.01.01	ТЕХ-ийн 15.1	БДШГ	2020 оны 01 сарын 01-нээс хэрэгжиж эхэлсэн Татварын ерөнхий хуультай гаалийн хууль болон холбогдох журмын заалтууд зөрчилдөж буй тул, одоогоор тус хуулийн 15.1 дэхь заалтыг хэрэглэж байна.
4	Эрүүгийн хууль			Эрүүгийн тухай хуулийн 18.3 дахь заалт	БДШГ	Эрүүгийн хуулийн 18.3 дахь заалтын дагуу 6 ААНБ 1 иргэнд холбогдох 12,199,119,580 төгрөгийн зөрчлийн дүнд ногдох 2,037,450,850 төгрөгийн татвар торгуулийг оногдуулахаар ЭЦА-ны ЭЗАлбанд хүргүүлж ажиллаад байна.

ГААЛИЙН МАГАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЧИГЛЭЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
---	--------------------	------------------	----------------------	-------------------------	---------------------

1	Гаалийн тухай хууль	2008 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдөр	2008 оны 7 дугаар сарын 01	252-256	Гаалийн тухай хуулийн магадлан шинжилгээтэй холбоотой 252-256 дугаар хэсгийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаж байна.
2	Монгол улсын засгийн газрын 362 дугаар тогтоол “Гаалийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай”				<p>МУ-ын ЗГ-ын 2022 оны 362 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд 2024.01.01-2024.06.14-ний хооронд дараах ажлыг хийгээд байна. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Уул уурхайн бүтээгдэхүүний экспортын гэрээг “Гэрээ бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д бүртгэн, гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагаанд 100 хувь ашиглалтад оруулан, өдөр тутмын үйл ажиллагаанд ашиглаж байна. Тайлант хугацаанд Гаалийн төв лаборатори нь гэрээ бүртгэлийн системд бүртгэгдсэн уул уурхайн бүтээгдэхүүн болох нүүрсний 2028 дүгнэлт, 1089 эрдэс түүхий эд (зэс, мөнгө, хар тугалга, гянтболд, молебден, цайрын баяжмалууд, жонш, төмрийн хүдэр баяжмал, манганы хүдэр)-ийн дээжинд магадлан шинжилгээ хийж, барааны ангиллын кодыг тодорхойлсон дүгнэлт гаргасан байна. 2) Замын-Үүд боомт дахь гаалийн салбар лабораторийн барилгыг нүүрсний шинжилгээний зориулалтаар засварлах зургийг гарган ГЕГ-ын СХОГ болон уг ажлын хариуцан гүйцэтгэж байгаа "Голомт Өргөө" ХХК-д хүргүүлсэн бөгөөд нүүрсний шинжилгээний 20 тоног төхөөрөмжүүдийг сав баглаа боодлоор нь хүлээн авсан. 3) Гашуунсухайт боомтод байгуулагдах салбар лабораторийн барилгын бүтээн байгуулалт 90%-тай явж байгаа бөгөөд нүүрсний шинжилгээний 23 тоног төхөөрөмжийг захиалан, сав баглаа боодлоор нь түр хүлээн аваад байна. 4) Шивээхүрэнгийн боомт дээр гаалийн салбар лабораторийг байгуулж үйл ажиллагаанд орох хүртэл "МАК" ХХК-ийн

					Нарийн сухайт уурхайн итгэмжлэгдсэн лабораторийг гаалийн зорилгоор ашиглаж магадлан шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх чиглэлээр ГЕГ, "Монголын Алт МАК" ХХК-тай хамтран ажиллах гэрээг 2024.05.29-ний өдөр байгуулав.
3	Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2023 оны А/315 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан "Бараанаас дээж, сорьц, загвар авах, магадлан шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах журам"	2023 оны 05 дугаар сарын 16	2023 оны 05 дугаар сарын 16		<p>1. Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2023 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн А/315 тоот тушаалын хавсралтаар батлагдсан "Бараанаас дээж, сорьц, загвар авах, магадлан шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах журам"-ыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. 2024.01.01-2024.06.14-ний хооронд 19 гаалийн газар, хорооноос ирүүлсэн 6'795 дээжид магадлан шинжилгээ хийж, барааны ангиллын код тодорхойлон 4'954 дүгнэлт гаргалаа.</p> <p>Үүний 68.2% нь (3'378 дүгнэлт) экспорт, 31.85% нь (1'576 дүгнэлт) импортын бараанд хамаарч байна. Улсын төсөвт шинжилгээний хураамжаар 461'231'800 төгрөгийн хураамж оруулсан байна.</p> <p>Зөрчил: Тайлант хугацаанд нийт 44 ААН-ийн 60 дээжинд зөрчил илэрсэн. Үүнд: 56 дээж мэдүүлсэн ангиллын код зөрүүтэй, 1 дээж барааг буруу мэдүүлсэн, 2 дээж агууламжийн зөрүүтэй байсныг магадлан шинжилгээний үр дүнгээр илрүүлсэн.</p> <p>Албан хүсэлтээр: Тайлант хугацаанд 64 ААН, хууль хяналтын бусад байгууллагаас албан хүсэлтээр ирүүлсэн 294 дээжинд шинжилгээ хийж хариуг хүргүүлж, шинжилгээний хураамжаар 10'396'400 төгрөгний орлого оруулсан.</p> <p>Хар тамхи, мансууруулах бодисын шинжилгээ: ГТЛ-д харьяа гаалийн газар, хороодоос ирүүлсэн сэжигтэй дээжид мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөт бодисын тодорхойлох магадлан шинжилгээн хийж ЧХОУНБГГ-аас ирүүлсэн 1 дээж</p>

					<p>нь Эфедрин болон псевдоэфедрин нь НҮБ-ын 1988 оны "Мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх эм, бодисын хууль бус эргэлтийн эсрэг" конвенцийн нэгдүгээр хүснэгтэд тус тус заагдсан, УХШИГГ-аас ирүүлсэн 1 дээжинд АВ-СНІМІNАСА 2'-Indazole isomer нь АВ-СНІМІNАСА-ийн изомер бөгөөд "АВ-СНІМІNАСА" нэрээр НҮБ-ын 1971 оны "Сэтгэцэд нөлөөт бодисын тухай" конвенцийн II хавсралтад 2018 онд нэмэгдэн бүртгэгдсэн бодисыг тус тус илрүүлсэн.</p> <p>2. ГЕГ-ын Хуулийн хэлтэстэй хамтран уг журамд хугацаатай холбоотой зарим нэмэлт өөрчлөлт оруулахаар төсөл боловсруулж, Гаалийн байгууллагын https://customs.gov.mn цахим хуудсанд 2024 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрөөс 05 дугаар сарын 30 өдрийн хооронд байрлуулж, санал авч нэгтгэн тусгаж, ГЕГ-ын мэргэжлийн зөвлөлийн VI хуралдаанаар 2024.06.14-ний өдөр хэлэлцүүлэв.</p> <p>Уг журмын нэмлт өөрчлөлтийн төслийг ХЗДХЯ-нд бүртгүүлэхээр бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна.</p>
4	Гаалийн ерөнхий газрын даргын 192 тоот тушаал "Хөдөлмөрийн нөхцлийн тухай"	2005 оны 04 дүгээр сарын 05			- Гаалийн төв лабораторийн шинжээч-гаалийн улсын байцаагч нарын хөдөлмөрийг хэвийн бус, хүнд нөхцлөөр тооцож, ээлжийн амралтын хоногийн нэмэгдлийг тухай бүр тооцож, хөдөлмөр хамгаалах хэрэгсэл, хор саармагжуулах бүтээгдэхүүнээр ханган ажиллаж байна.
5	Гаалийн ерөнхий газрын даргын 264 тоот тушаал "Гаалийн хяналтыг сайжруулах тухай"	2007 оны 05 дугаар сарын 01			<ul style="list-style-type: none"> - Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйл, Монгол улсын Засгийн газрын 2013 оны 131 дүгээр тогтоол, 2014 оны 220 дугаар тогтоол, 2015 оны 102, 103, 488 дугаар тогтоол, 2016 оны 81 дүгээр тогтоолын дагуу уул уурхайн бүтээгдэхүүний олон улсын зах зээлийн үнийн мэдээллийг Гаалийн байгууллага нийтэд мэдээлж байна. - Экспортод гаргах ашигт малтмалын жишиг үнэ тогтоох ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд Гаалийн төв лабораторийн шинжээч-

					<p>гаалийн улсын байцаагч С.Баярдулам сар бүр оролцож санал өгч ажиллаж байна.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сангийн яамнаас зарласан үнийг харьяа гаалийн газар, хороодод мэдээлж ажиллсан. - Экспортод гаргах нүүрс, хүдэр, баяжмал, эрдэс түүхий эдэд гаалийн магадлан шинжилгээг цаг тухайд нь хийж, ангиллын код тодорхойлсон дүгнэлтийг гаргаж байна.
6	Гаалийн ерөнхий газрын даргын 692 тоот тушаал “Барааны ангиллын кодыг урьдчилан тодорхойлох журам”	2008 оны 10 дугаар сарын 30			<p>Албан хүсэлтээр: 2024.01.01-2024.06.14-ний хооронд иргэн, ААН, бусад байгууллагаас нийт 64 албан хүсэлтээр ирүүлсэн 294 дээжинд шинжилгээ хийж, барааны ангиллын код тодорхойлж, хариуг албан бичгээр хүргүүлж, журмыг хэрэгжүүлэн ажилласан бөгөөд шинжилгээний хураамжаар улсын төсөвт 10’396’400 төгрөгний орлого оруулсан байна.</p>
7	Гаалийн ерөнхий газрын А/64 тоот тушаал “Лабораторийн шинжилгээний хураамжийн хэмжээ тогтоох тухай”	2022 оны 05 дугаар сарын 06			<ul style="list-style-type: none"> - ГЕГ-ын даргын 2022.05.06 ны өдрийн А/64 тоот тушаалын хавсралтаар батлагдсан "Гаалийн төв болон салбар лабораторийн шинжилгээний хураамжийн хэмжээ"-ний дагуу сорьц, дээж, загварыг хүлээн авахдаа нэхэмжлэл үүсгэж, төлбөр тооцоог барагдуулсны үндсэн дээр аж ахуйн бараа, бүтээгдэхүүний сорьц, дээж, загварыг шинжээч-гаалийн улсын байцаагч нарт хуваарилаж, магадлан шинжилгээг хийж гүйцэтгэж байна. <p>Тайлант хугацаанд нийт 12’708 нэмэмжлэх үүсгэж, 7’089 дээж шинжилж, улсын төсөвт шинжилгээний хураамжаар 471’628’200 төгрөг төвлөрүүлсэн байна.</p>
8	Гаалийн ерөнхий газрын даргын 164 тоот тушаал “Мансууруулах	2010 оны 03 дугаар сарын 30			<ul style="list-style-type: none"> - Мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөт бодисын магадлан шинжилгээ: Харьяа гаалийн газар, хороодоос ирүүлсэн сэжигтэй дээжид мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөт бодисын тодорхойлох магадлан шинжилгээн хийж,

	эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис илэрсэн дээжийг шилжүүлэх, хүлээн авах, хуваарилах, ашиглах, хадгалах, устгах журам”				ЧХОУНБГГ-аас ирүүлсэн 1 дээж нь Эфедрин болон псевдоэфедрин нь НҮБ-ын 1988 оны "Мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх эм, бодисын хууль бус эргэлтийн эсрэг" конвенцийн нэгдүгээр хүснэгтэд тус тус заагдсан, УХШИГГ-аас ирүүлсэн 1 дээжинд АВ-CHIMINACA 2'-Indazole isomer нь АВ-CHIMINACA-ийн изомер бөгөөд “АВ-CHIMINACA” нэрээр НҮБ-ын 1971 оны "Сэтгэцэд нөлөөт бодисын тухай" конвенцийн II хавсралтад 2018 онд нэмэгдэн бүртгэгдсэн бодисыг тус тус илрүүлсэн.
9	Гаалийн ерөнхий газрын даргын 270 тоот тушаал “Ноос, ноолуурын түүхий эдээс дээж авах, буцааж олгох ажилд хяналт тавих тухай”	2008 оны 05 дугаар сарын 06			- ГЕГ-ын даргын 2008 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 270 тоот тушаал “Ноос, ноолуурын түүхий эдээс дээж авах, буцааж олгох ажилд хяналт тавих тухай”-ын дагуу харьяа гаалийн газар, хороодоос сорьц, дээж, загвар авч, тэмдэглэл үйлдэж, битүүмжлэн ирүүлсэн дээжинд магалдлан шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргаж байна.

ГААЛИЙН ХОРИО ЦЭЭРИЙН ЧИГЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
---	--------------------	------------------	----------------------	-------------------------	---------------------

1.	Тамхины хяналтын тухай хууль			<p><<...аар сарын 24-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/ 8.2.Тамхины бүх төрлийн зар сурталчилгааны материалыг улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглоно. /Энэ хэсэгт 2012 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/ 8.3.Тамхи...>></p> <p><<...Г ТАМХИНЫ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ХУДАЛДАА, ХЭРЭГЛЭЭ, СУРТАЛЧИЛГААНЫ ЗОХИЦУУЛАЛТ 6 дугаар зүйл. Тамхи импортлох, экспортлох, үйлдвэрлэх, худалдах, хэрэглэхэд тавих шаардлага /Энэ зүйлийн гарчигт 2015 оны 1 дүгээр сарын 2...>></p>	<p>2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар хорио цээрийн хяналт хариуцсан гаалийн улсын байцаагч нь Зөрчлийн тухай хуулийн 6,3-ын 2,1 буюу тамхи импортлоход тавигдах шаардлагыг зөрчсөн 1 иргэнд 300 мянган төгрөгийн шийтгэвэр ногдуулж, зөрчлийг арилгуулсан байна.</p> <p>Тамхины хяналтын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн “8.2.Тамхины бүх төрлийн зар сурталчилгааны материалыг улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглоно” гэсэнтэй холбоотой зөрчил илрээгүй байна.</p>
2.	Тэсэрч дэлбэрэх бодис,	2013.01.31	2013.03.04	<p><<...й хэрэгслийн эргэлт” гэж тэсэрч дэлбэрэх бодис,</p>	<p>2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар Замын-Үүд, Чингис хаан, Сүхбаатар, Алтанбулаг, боомтоор, тэсрэх бодисын түүхий эд 100905 тн, тэсрэх бодис 603.5 тн, тэсрэх материал 149 кг,</p>

	тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль			тэсэлгээний хэрэгслийг үйлдвэрлэх, импортлох, экспортлох , худалдах, тээвэрлэх, хадгалах, ашиглах, устгах үйл ажиллагааг; 4.1.5.“тэсэрч дэлбэрэх бод...>>	14481600 метр, 4571146 ширхэг, пиротехникийн хэрэгсэл 41.2 кг тус тус хяналт, шалгалтад хамрагдаж нэвтэрсэн байна. Хяналт шалгалтын явцад тэсэрч дэлбэрэх бодисын түүхий эд, тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл хилээр нэвтрүүлэхтэй холбоотой зөрчил илрээгүй байна. "Пиротехникийн хэрэгслийг импортлох, ашиглах журам"-ын Пиротехникийн хэрэгслийг импортлохтой холбоотой 2 заалтыг тусгуулахаар хүргүүлсэн.
3.	Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай	2006.05.25	2006.05.25	<<... үндэслэл 1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт 1.1.Энэ хуулийн зорилт нь химийн хорт болон аюултай бодисыг экспортлох , импортлох, Монгол Улсын хилээр дамжуулан тээвэрлэх болон үйлдвэрлэх, хадгалах, худалдах, тээвэр...>>	2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар Замын-Үүд, Чингис хаан, Сүхбаатар, Алтанбулаг, Баянхошуу, Бичигт, Гашуунсухайт боомтоор химийн хорт болон аюултай бодис 23548.4 тн, бордоо 11093 тн, ургамал хамгаалын бодис 400 тн, ариутгал халдваргүйтгэлийн бодис 193 тн, ахуйн хортон шавьж устгалын бодис 12 тн тус тус хяналт, шалгалтад хамрагдаж нэвтэрсэн байна. Хяналт шалгалтын явцад хаяг шошго болон тээвэрлэлтийн шаардлага хангаагүй 4 , экспортлогч талын чанар, аюулгүй байдлын баталгаажуулалтын баримт бичиггүй 1 , буруу мэдүүлсэн 1 нийт 6 зөрчлийг тус тус илрүүлэн зөрчлийг арилгуулж 18.0 сая төгрөгийн шийтгэл ногдуулж хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн. 1 аж ахуйн нэгжийн 42 нэрийн химийн бодисыг тусгай зөвшөөрөлгүй хилээр нэвтрүүлэхийг завдсан зөрчилд зөрчлийн хэрэг үүсгэн зөрчилд холбогдсон эд зүйлсийг хураан авсан. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2023 оны А/181 дүгээр тушаалаар байгуулагдсан Химийн хорт болон аюултай бодис экспортлох, импортлох, хил дамжуулан тээвэрлэх болон үйлдвэрлэх, худалдах журам болон Химийн хорт болон

					аюултай бодис хадгалах, ашиглах, устгах журмыг шинэчлэн боловсруулах ажлын хэсэгт ажиллаж Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яаманд 2023 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн санал хүргүүлэх тухай албан бичгээр саналыг хүргүүлж журмын төсөлд тусгуулсан.
4.	Ховордсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийн гадаад худалдааг зохицуулах тухай	2002.11.17	2002.11.07	<p><<...йн хавсралтад орсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийг экспортлох, импортлоход гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зөвшөөрөл олгох, уг зөвшөөрлийг хүчингүй болгох;</p> <p>5.1.5.Конвенцийн хавсралтад орсон амьтан, ургамал,...>></p> <p><<... газарт уламжлах;</p> <p>5.1.4.Конвенцийн хавсралтад орсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийг экспортлох, импортлоход гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зөвшөөрөл олгох, уг</p>	Ховордсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийн гадаад худалдааг зохицуулах тухай хууль зөрчих, Зөрчлийн тухай хуулийн 7.3.1 дэх заалтыг зөрчсөн 1 зөрчилд 1 сая төгрөгийн торгууль ногдуулж, арилгуулах арга хэмжээг авсан байна.

				зөвшөөрлийг хүчингүй болгох; 5.1.5.Ко...>> <<...рчин, үйлдвэр, худалдаа, хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагууд, гааль , мэргэжлийн хяналт хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, байгаль орчны чиглэлийн төрийн бус байг...>>	
5.	Хувиргасан амьд организмын тухай хууль	2007.06.28	2007.06.28	<<...ИЙХ 6 дугаар зүйл.Хувиргасан амьд организмыг улсын хилээр нэвтрүүлэх 6.1.Хувиргасан амьд организмыг экспортлох , импортлох, дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрлийг Үндэсний хорооны дүгнэлтийг үндэслэн байгаль орчны асу...>>	Хувиргасан амьд организмын тухай хуулийн тухайлсан заалттай холбоотой зөрчил 2024 оны эхний хагас жилд илрээгүй байна.
6.	Хүнсний тухай хууль	2012.12.20	2013.03.01	<<...2.хүнсний чиглэлийн үйл	2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 6117 аж ахуйн нэгжийн 6117 мэдүүлгээр цэвэр жин 192,6 мян.тн, бохир жин 206,3

				ажиллагаанд тавих төрийн хяналт; 13.1.3.хүнс экспортлох, импортлоход тавих гаалийн болон хорио цээрийн хяналт; 13.1.4.стратегийн хүнс экспортлох, импортлох тохиолдолд энэ хуулийн 6.8...>>	мян.тн, 1094,2 мян.долларын үнэтэй хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн импортлогдож, хорио цээрийн хяналтад хамрагдсан байна. Үүнээс: Хүнсний тухай хууль зөрчих, Зөрчлийн тухай хуулийн 6.14 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг 4 зөрчил илэрч, 2,200,000 төгрөгийн торгууль ногдуулж хорио цээрийн гаалийн улсын байцаагчдын илрүүлсэн зөрчлийн 4 буюу 2.3%-ийг, нийт зөрчлийн 0.4 %-ийг тус тус эзэлж байна.
7.	Цөмийн энергийн тухай	2009.07.16	2009.08.15	<p><<...рьяалах нутаг дэвсгэртээ сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах. 14 дүгээр зүйл. Хил хамгаалах болон гаалийн байгууллага, түүний албан тушаалтны бүрэн эрх 14.1.Хил хамгаалах болон ...>></p> <p><<...өөрөмжийн хадгалалт, хамгаалалт, аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагаанд хяналт тавих; 111.1.7.улсын хилээр нэвтрүүлэх цөмийн материал, цацрагийн үүсгүүр</p>	Цөмийн энергийн тухай хуулийн тухайлсан заалттай холбоотой зөрчил 2024 оны эхний хагас жилд илрээгүй байна.

				бүхий багаж, тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгсэлд холбогдох байгу...>>	
8.	Эрүүл мэндийн тухай хууль	2011.05.05	2011.05.05	<<...о: 19.3.1.эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ эрхлэх; 19.3.2.эм, эмнэлгийн хэрэгсэл үйлдвэрлэх, импортлох, экспортлох , ханган нийлүүлэх; 19.3.3.мансууруулах, сэтгэцэд нөлөөлөх эм, эмийн бодис, угтвар бодис болон эм...>>	<p>Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой асуудал нь манай байгууллагын чиг үүргийн асуудалтай хамааралгүй болно. /Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 19.3.1/</p> <p>2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүнийг импортлохтой холбоотой 44 зөрчил илэрсэн.</p> <p>Дээрх зөрчлүүдэд 6 аж ахуйн нэгж, 38 иргэн холбогдсон байна. Илэрсэн зөрчлийн 18.2 хувийг зөрчлийн хэрэг нээж, 81.8 хувийг хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн байна.</p> <p>Дээрх зөрчлүүд нь Зөрчлийн тухай хуулийн 6.6.2 дахь заалтыг зөрчсөн байна.</p> <p>Мансууруулах сэтгэцэд нөлөөт бодисын импорттой холбоотой зөрчил эхний хагас жилийн байдлаар илрээгүй байна.</p>
9.	Хүнсний бүтээгдэхүүн аюулгүй байдлын тухай хууль				<p>2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт 6117 аж ахуйн нэгжийн 6117 мэдүүлгээр цэвэр жин 192,6 мян.тн, бохир жин 206,3 мян.тн, 1094,2 мян.долларын үнэтэй хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн импортлогдож, хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналтад хамрагдсан байна.</p> <p>Үүнээс: Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль, Зөрчлийн тухай хуулийн 6.15 дугаар зүйлийн 10 дахь хэсэгт заасны дагуу 8 зөрчил илрүүлж 21 сая 300 мянган төгрөгийн торгууль ногдуулж, зөрчлийг арилгуулсан байна.</p>

					Энэ нь 2023 оны эхний хагаст ирүүлсэн зөрчилтэй (2 зөрчил 6 сая төгрөг) харцуулахад 400 хувиар нэмэгдсэн байна
10.	Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт, шалгалтын тухай	2002.11.28			Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт, шалгалтын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11,1,2, Зөрчлийн тухай хуулийн 11.22 дугаар зүйлийн 4 дэх заалт-Импорт, экспортын гэрчилгээгүй, эсхүл гэрчилгээнд бичигдсэн мэдээлэл хуурамч, эсхүл дагалдах бусад баримт бичигтэй тохирохгүй амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлсэн, эсхүл нэвтрүүлэх оролдлого хийсэн гэх заалтыг зөрчсөн 19 зөрчил, Зөрчлийн тухай хуулийн 11,22 дугаар зүйлийн 6.1 дэхь заалтыг зөрчсөн 17 зөрчил, тус хуулийн 11,22 дугаар зүйлийн 6,4 дэхв заалтыг зөрчсөн 8 зөрчил, нийт 44 зөрчилд 30 сая 500 мянган төгрөгийн торгууль тавигдаж, зөрчлийг арилгуулсан байна.

ХИЛИЙН БООМТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛЭЭРХ ДАРААХ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
1	Монгол улсын Хилийн тухай хууль	2016.12.28	2017.02.01	29.1 Хилийн боомтыг хөгжүүлэх бодлого боловсруулах, түүнийг хэрэгжүүлэх, үйл	Хуулийн холбогдох заалтын хүрээнд дараах ажлууд хийгдсэн. Үүнд: 1.Боомтын сэргэлтийн Үндэсний хорооны 2024 оны ээлжит 2-р хуралдаанаар хэлэлцэх “Боомтын тухай хууль”-ийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, “Боомтын үйл ажиллагааны нийтлэг журам”-ын төсөлд холбогдох нэгжүүдээс санал авч

			ажиллагааг зохицуулах бүхий орон бус сэргэлтийн Үндэсний ажиллана.	үүрэг тооны Боомтын хороо	<p>нэгтгэн 2024.03.20-ны өдрийн 01/1059 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн. БСҮХ-ноос зохион байгуулсан “Боомтын сэргэлт” Үндэсний форумд 2024.03.25-26-ны өдрүүдэд ГЕГ-ын дэд дарга Г.Энхтайван болон холбогдох нэгжийн дарга, ГУАБ, ГУБ нар оролцсон.</p> <p>2.“Монгол, Хятадын хилийн боомтын менежментийн хамтын ажиллагааны комисс”-ийн 6-р хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлын саналыг бүтцийн холбогдох нэгж, харъяа гаалийн газар, хороодоос авч нэгтгэн боловсруулж БСҮХ-нд 2024.05.08-ны өдрийн 02/1834 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн.</p> <p>3.Боомтын сэргэлтийн Үндэсний хорооноос 2024.05.01-ний өдрийн 01/961 тоот албан бичгийн дагуу “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ыг хэрэгжүүлэх эхний үе шатны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн холбогдох заалтын хүрээнд 2025 оны Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр болон Монгол Улсын сайд, БСҮХ-ны даргын багцад тусгуулах төсөл арга хэмжээний саналыг 2024.05.17-ны өдрийн 02/1963 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн.</p>
--	--	--	--	---------------------------	--

ЗАХИРГААНЫ УДИРДЛАГЫН ЧИГЛЭЛЭЭРХ ДАРААХ ХУУЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
1.	Төрийн албаны тухай хууль	2017.12.07	<<...г доор дурдсанаар ангилна: 6.1.1.төрийн улс төрийн алба; 6.1.2.төрийн захиргааны алба; 6.1.3.төрийн тусгай алба; 6.1.4.төрийн үйлчилгээний	-Сангийн сайдын 2024 оны 06 дугаар тушаалыг үндэслэн гаалийн байгууллагад нийт 2466 (1932 ТТ, 534 ТҮ) албан хаагч ажиллахаас 2024 оны 06 дугаар сарын 14-ний өдрийн байдлаар нийт 1926 албан хаагч (1481 ТТ, 445 ТҮ) ажиллаж байна.

			<p>алба. 6.2.Энэ хуулийн 6.1.2, 6.1.3-т заасан албыг төрийн жинхэнэ ал...>> <<...АЛБА НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ 1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт 1.1.Энэ хуулийн зорилт нь төрийн албаны мэргэшсэн, тогтвортой, ил тод, хариуцлагатай байх эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх, төрийн...>> <<..., ил тод, хариуцлагатай байх эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх, төрийн албаны төв байгууллага, төрийн албан хаагчийн эрх зүйн байдал, нийгмийн баталгааг тогтоохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино. 2 дугаа...>></p>	<p>Тайлант хугацаанд Удирдлагын академийн Төрийн албаны сургуульд 26 албан хаагч мэргэшүүлэх багц сургалтуудад хамрагдаж байна. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Төрийн албанд шинээр томилогдсон албан хаагчдын мэргэшүүлэх дунд хугацааны сургалт- 1 /улсын төсөв/ - Төрийн албан хаагчийг мэргэшүүлэх дунд хугацааны давтан сургалт -1 /улсын төсөв/ - Төрийн албанд анх томилогдсон албан хаагчийг чиглүүлэх богино хугацааны сургалт -5 /улсын төсөв/ - Төрийн албан хаагчийг мэргэшүүлэх дунд хугацааны давтан сургалт -8 /хувийн зардал/. Гэрээ байгуулсан: 15 - Ахлах түшмэлийн мэргэшүүлэх багц сургалт- 31 /хувийн зардал/. Гэрээ байгуулсан: 4 <p>-“Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” ЗГ-ын 2024 оны өдрийн 128 дугаар тогтоолоор гаалийн байгууллагын нийт албан хаагчийн үндсэн цалинг 10 хувиар нэмэгдүүлсэн.</p> <p>Мөн ГЕГ-ын даргын 2024 оны А/193 дугаар тушаалаар ГЕГ-ын зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллага, харьяа гаалийн газар, хороодын нийт албан хаагчдын хоолны нөхөх төлбөрийг дунджаар 27,250 төгрөг болгон шинэчлэн тогтоосон.</p> <p>Сайдын 2004 оны 77 дугаар тушаалын дагуу лабораторид ажиллагсдын ажлын орчныг “хөдөлмөрийн хортой, халуун, хүнд” нөхцөлд тооцуулж, нийт 70 албан хаагчдад нэмэгдлийг олголоо.</p>
2.	Хүний хувийн мэдээлэл	2021.12.17	Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуулийн 4, 10-р зүйл	ХҮНИЙ ХУВИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ХАМГААЛАХ ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/ хууль 2021 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдөр батлагдан

	хамгаалах тухай			<p>гарсан бөгөөд гаалийн байгууллагаас энэ хуулийг 2022 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөж байна.</p> <p>Гаалийн байгууллагаас дээрх хуулийн хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд дараах ажлыг хийсэн.</p> <p>Тус хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.2 дахь заалт, 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1 дэх хэсэг болон “Журам батлах тухай” Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2022 оны А/226 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Гаалийн байгууллагын хөдөлмөрийн дотоод журам”-ын 9.3.2-ийг тус тус үндэслэн Гаалийн ерөнхий газрын нийт ажилтан, албан хаагчид өөрийн биометрийн мэдээллийг /нүүр царай таних төхөөрөмж/-өөр уншуулж, цагийн бүртгэлд хамрагдахыг зөвшөөрсөн болохоо гарын үсгээр баталгаажуулсны дагуу цагийн бүртгэлд хамрагдаж байна. 2024 оны байдлаар нийт 323 албан хаагч нүүр царай таних төхөөрөмжөөр уншуулж, цагийн бүртгэлд хамрагдаж байна. Шинээр шилжиж ирсэн албан хаагч нарт энэ хуулийн холбогдох зүйл заалтыг танилцуулан цаг бүртгэлийн царай таних системд бүртгэн гарын үсэг зуруулан ажиллаж байна.</p>
--	-----------------	--	--	---

МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИЙН ЧИГЛЭЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАСАН БАЙНА. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
1.	Кибер аюулгүй байдлын тухай	2021.12.17	2022.05.01	17 дугаар зүйлийн 17.1, 17.2, 17.3 дахь заалтыг бүхэлд	<p>1. “Гаалийн байгууллагын цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын журам”-ыг Захиргаа дотоод ажлын системд (serp.ecustoms.mn) байрлуулан Гаалийн байгууллагын нийт байцаагч нарт танилцуулсан.</p> <p>2. 2024 оны 02 сарын 26-ны өдрөөс 03 сарын 01-ны хооронд Тагнуулийн ерөнхий газрын Мэдээллийн аюулгүй байдлын газраас Гаалийн байгууллагын одоо ашиглагдаж байгаа систем, сүлжээ</p>

					<p>болон бусад тоног төхөөрөмжүүдэд Кибер аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээ хийж, зөвлөмжийг ирүүлсэн. Тус ирүүлсэн зөвлөмжийн дагуу гаалийн байгууллагын тоног төхөөрөмж, системийг шинэчлэх, тоног төхөөрөмжүүдийн системийг тохиргоог шинэчлэх зэрэг арга хэмжээг авч ажиллаж байна.</p> <p>3. Кибер халдлага, зөрчилтэй тэмцэх нийтийн төв УТҮГ-аас “Ази Номхон Далайн Бүсийн Сүлжээ Мэдээллийн Төв” (APNIC) байгууллагатай хамтран 2024 оны 04 сарын 22-ны өдөр зохион байгуулсан Сүлжээний тоон шинжилгээний практик сургалтад ГУБ Л.Доломжав, Ж.Амарбаяр нар хамрагдсан.</p>
2.	Цахим гарын үсгийн тухай хууль	2021.12.17	2022.05.01		<p>1. Гаалийн ерөнхий газрын дарга болон хэлтсийн дарга нарт тоон гарын үсгийн гэрчилгээ шаруулж авсан бөгөөд Гаалийн автоматжуулсан мэдээллийн систем CAIS-тэй холбож, хэрэглээнд нэвтрүүлэхэд бэлэн болсон.</p> <p>2. Замын-үүд дэх гаалийн газар, ЧХОУНБГГ, Сэлэнгэ аймаг дах гаалийн газар, УХШИГГ, ГЕГ-ын дэргэдэх БДШ газрын Дарга, албаны дарга, ГУАБ, ГУБ нарт тоон гарын үсгийн гэрчилгээг 1 жилийн хугацаатай шаруулж хүлээлгэн өгсөн бөгөөд КАИС, СЕПС, СИМС систем рүү нэвтрэн хяналт шалгалтанд ашигладаг болсон. Нийт 540 тоон гарын үсгийн төхөөрөмжийг дээрхи газруудад хүлээлгэн өгсөн.</p> <p>3. Цахим бичиг хэргийн Edoc системийн хувьд тоон гарын үсгээр дотоод албан бичиг болон бусад төрийн байгууллагуудтай DOCX системээр туршилтаар бичиг солилцсон ба тухайн туршилтын үр дүнд зарим нэг засвар өөрчлөлтийг хийх шаардлага гарсан тул тус системийг хөгжүүлэгч “НЬЮ СОНИК ХХК”-д програмын даалгаврыг хүргүүлсэн.</p> <p>4. Тоон гарын үсгийг УБГГ, ГСГГ, ШХГГ-т олгохоор шат дараатайгаар материалыг хүлээн авч, тулгалт хийж байна.</p>

САНХҮҮ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛААГААНЫ ЧИГЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛЬ ТОГТООМИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАВ. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
1	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа үйлчилгээ авах журмын тухай	2005-12-01			<p>Гаалийн байгууллага 2024 оны төлөвлөгөөгөөр 27 нээлттэй тендер, 22 харьцуулсан тендер, цахим дэлгүүрээс 5 худалдан авалт, 65 бараа, ажил үйлчилгээг шууд худалдан авахаар төлөвлөгдөн худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж байна. Үүнээс Гаалийн ерөнхий газарт нээлттэй 14, харьцуулалтын аргаар 3, ерөнхий гэрээгээр цахим дэлгүүрээс 3 барааг худалдан авч байна.</p> <p>1.Зорчигчийн ачаа тээш шалгах зориулалттай гаалийн хяналт шалгалтын рентген тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/ худалдан авах тендерийг зохион байгуулж гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан.</p> <p>2.Хүний биеийн халуун хэмжигч, металл мэдрэх зориулалттай гаалийн хяналт шалгалтын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/ худалдан авах тендерийг зохион байгуулж гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан.</p> <p>3.Хилийн боомтуудад ариутгалын байгууламж, тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/ худалдан авах тендерийн үнэлгээний хороо байгуулагдсан.</p> <p>Тендерийг зарлахаар баримт бичгийг бэлтгэх ажил хийгдэж байна.</p> <p>4.Гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтийн барилгын тохижилт, тавилга хэрэгсэл /Увс, Улаангом/-Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2024 оны А/170 тушаалаар тендер шалгаруулалтын Үнэлгээний хороо байгуулагдсан. Төрийн худалдан авах ажиллагааны цахим системээр 2024.05.28-ны өдөр нээлттэй зарласан. 2024.06.18-ны өдөр нээнэ.</p> <p>5.Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасны дагуу ерөнхий гэрээ байгуулсан цахим дэлгүүрээс Ухаалаг самбар 65" 2 ширхэг, Зөөврийн компьютер /i7/ 8 ширхэг, Олон үйлдэлт принтер 23</p>

					<p>ширхэг, Суурин компьютер /i7/ 25 ширхэгийг тус тус худалдан авахаар гэрээ байгуулсан.</p> <p>6.Цацрагийн хяналтын төхөөрөмж шилжүүлэн суулгах засвар /Алтанбулаг, Боршоо/-ын ажил гүйцэтгэх худалдан авах тендерийг зохион байгуулж гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан.</p> <p>7.Гаалийн хяналт шалгалтын рентген тоног төхөөрөмжүүдийн засварын ажил гүйцэтгэх худалдан авах тендерийг зохион байгуулж үнэлгээ хийгдэж байна.</p> <p>8.Гаалийн мэдээллийн системийн аюулгүй байдлыг хангах техник хэрэгсэл худалдан авах үнэлгээний хороо байгуулагдаж нээлттэй тендер зарлагдсан.</p> <p>9.Гаалийн мэдээллийн системд ашиглагдах программ хангамжийн лиценз худалдан авах үнэлгээний хороо байгуулагдаж нээлттэй тендер зарлагдсан.</p> <p>10.Гаалийн улсын байцаагчдын дүрэмт хувцас, дагалдах хэрэгсэл нийлүүлэх гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороо байгуулагдаж нээлттэй тендер зарлагдсан.</p> <p>11.Лабораторийн зориулалттай тоног хэрэгсэл болон урвалж бодис, стандарт дээж нийлүүлэх гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороо байгуулагдаж нээлттэй тендер зарлагдсан.</p> <p>12.Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн засварын ажлын гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороо байгуулагдсан тендерийг зарлахаар баримт бичгийг бэлтгэх ажил хийгдэж байна.</p> <p>13.Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн камержуулалтын тоног төхөөрөмжийг худалдан авах гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороо байгуулагдсан тендерийг зарлахаар баримт бичгийг бэлтгэх ажил хийгдэж байна.</p> <p>14.Гаалийн ерөнхий газрын шуурхай хяналтын төв болон гаалийн төв лабораторийн харуул хамгаалалтын үйлчилгээг</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>гүйцэтгэх тендерийг зохион байгуулж гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан.</p> <p>15.Шатахуун нийлүүлэх гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендерийг зохион байгуулж гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан.</p> <p>15.Албаны эрэлч нохойд зориулалтын хоол нийлүүлэх гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендерийг зохион байгуулж гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан.</p> <p>16.Гаалийн хяналт, шалгалтын нэг удаагийн троссон ломбо нийлүүлэх тендерийг Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасны дагуу ерөнхий гэрээ байгуулсан барааг цахим дэлгүүрээс худалдан авсан.</p>
2	Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль	2022-04-29		<p>22.3. Энэ хуулийг Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.</p>	<p>Гаалийн байгууллага Төрийн хэмнэлтийн хууль, Төсвийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах, төсвийн зардлыг хэмнэх, өр авлага үүсгэхгүй, төсвийн гүйцэтгэлд тавих хяналтыг сайжруулах чиглэлээр Гаалийн ерөнхий газрын даргын албан даалгавар боловсруулж батлуулан хэрэгжилтийг ханган ажилласан. Албан даалгаврыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд:</p> <p>1.Гаалийн ерөнхий газрын харьяа гаалийн газар, хороодын санхүүгийн асуудал хариуцсан нэгжийн албан хаагчдад 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд өгөгдсөн зөвлөмж, албан шаардлага, акт болон Шилэн дансны тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах зэрэг чиглэлээр заавар, зөвлөмж өгөхөөр Гаалийн ерөнхий газрын Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газартай хамтран цахим сургалт зохион байгуулсан.</p> <p>2.Байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой, зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад бүх төрлийн зардал, төсөл, арга хэмжээг тэвчиж, зардлыг гаргахгүй байх, харьяа газар, хороодод хуваарилсан төсвийг дахин хуваарилах, тэвчиж болох</p>

					урсгал зардлыг бууруулах зэрэг зохицуулалтыг хийн ажиллаж байна. 3. Байгууллагын өдөр тутмын хэвийн үйл ажиллагааг хангахад чиглэгдсэн бага үнэтэй түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлсийн зардлыг бууруулах чиглэлээр нөөцлөх шаардлагатай бараа, материалыг их хэмжээгээр бэлтгэн нөөцлөхгүй байх, худалдан авалт хийхгүй байх зэргээр зардлыг хэмнэн ажилласан.
3	Төсвийн тухай хууль	2011.12.23	2011.12.23		Төрийн хэмнэлтийн хууль, Төсвийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах, төсвийн зардлыг хэмнэх, өр авлага үүсгэхгүй, төсвийн гүйцэтгэлд тавих хяналтыг сайжруулах чиглэлээр батлагдсан Гаалийн ерөнхий газрын даргын “Албан даалгавар” болон “Гаалийн байгууллагын урсгал зардлын батлагдсан төсвийн сар, улирлын хуваарьт зохицуулалт хийх зөвлөмж”-ийн хэрэгжилтийг ханган Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар батлагдсан зардлын эдийн засгийн ангиллын заавар, Сангийн сайдын 2023 оны 444 дүгээр тушаалаар батлагдсан Төрийн сангийн үйл ажиллагааны журмыг мөрдөж, батлагдсан урсгал зардлын төсвийг хэмнэн ажиллаж байна.

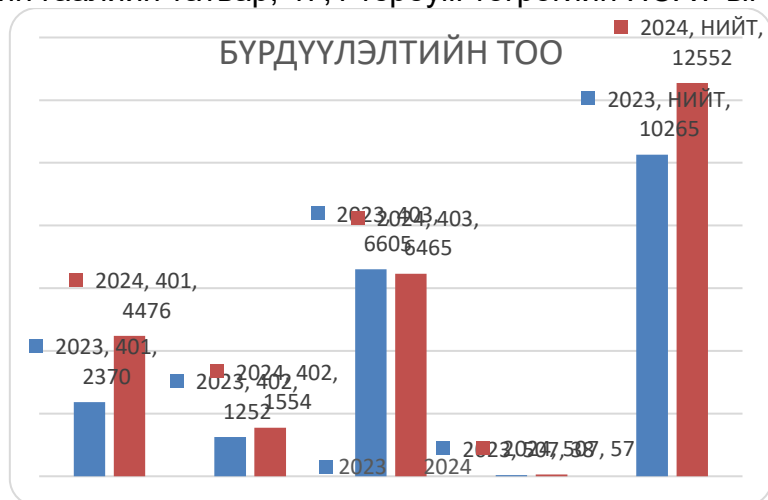
БАРАА, ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ГААЛИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТ ХИЙХ, ТАТВАРЫН ХӨНГӨЛӨЛТ, ЧӨЛӨӨЛӨЛТ ЭДЛЭХ, ЭДГЭЭРТЭЙ ХОЛБОГДОХ ГОМДОЛ, САНАЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХТЭЙ ХОЛБОГДОЛТОЙ ГААЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ, ГААЛИЙН ТАРИФ, ГААЛИЙН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАВ . ҮҮНД:

2024 онд 53 төрлийн импортын горимоор гаалийн бүрдүүлэлт хийн 5652.96 сая ам.долларын статистик үнийн дүнтэй бараанд 2514.74 тэрбум төгрөгийн татвар ногдуулж ажилласан.

Үзүүлэлт	2023 он	2024 он	Өссөн, буурсан	
			Тоо	Хувь
Горим тоо	48	53	5	9.4
Мэдүүлгийн тоо	133,355	184,670	51,315	27.8
Барааны тоо	810,928	934,913	123,985	13.3

Статистик дүн сая ам.дол	4,277.59	5,652.96	1,375	24.3
Татварын дүн тэрбум төгрөг	2,196.35	2,514.74	318	12.7
Хураамж сая төгрөг	1,244.67	1,531.03	286	18.7

Нийт бүрдүүлэлтийн 0,9%-ийг хөнгөлөлт чөлөөлөлтөд хамрагдах бараа эзэлж байгаа бөгөөд үүнээс ОУ-ын гэрээний дагуу хийгдэж буй төслийн бараанд 401, 402, 507 горимын 6087 бүрдүүлэлт хийж 284,7 сая ам.долларын статистик дүн бүхий бараанаас 47,6 тэрбум төгрөгийн гаалийн татвар, 101,1 тэрбум төгрөгийн НӨАТ, 0,2 тэрбум төгрөгийн онцгой албан татварыг, ЗГ-ийн 157 дугаар тогтоолоор гаалийн бүрдүүлэлтийн 403 горимын 6465 гаалийн бүрдүүлэлт хийж 140,1 сая ам.долларын статистик үнийн дүн бүхий бараанд 18,9 тэрбум төгрөгийн гаалийн татвар, 47,1 тэрбум төгрөгийн НӨАТ-ыг тус тус чөлөөлсөн байна.

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулах нийт хөнгөлөлт чөлөөлөлтөд хамрагдсан бараа 2287 бүрдүүлэлтээр өссөн дүнтэй байна

Хөнгөлөлт чөлөөлөлтөд хамрагдсан нийт барааны 48,5%-ийг ОУ-ын гэрээний дагуу хийгдэж байгаа төслийн бараа, 51,5%-ийг ЗГ тогтоолын дагуу 403 горимоор дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах бараа эзэлж байна.

Хөнгөлөлт чөлөөлөлтөд хамрагдсан барааны 51,5%ийг засгийн газрын 157 дугаар тогтоолоор 403 горимоор гаалийн бүрдүүлэлт хийсэн бөгөөд 403 горимын нийт бүрдүүлэлтийн хамгийн их хувийг хөдөө аж ахуйн тоног төхөөрөмж, онгоцны сэлбэг хэрэгсэл эзлэж байна.

Утсаар хүлээн авсан гомдол, мэдээллийн талаар

Тайлант хугацаанд тус төвийн гомдол, санал хүлээж авах 7000-1280 утсанд ирсэн дуудлаганаас 4785 дуудлагыг хүлээн авч шийдвэрлэсэн байна.

Мөн бараагаа гаальд мэдүүлэх талаар болон гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллгатай холбоотой асуудлаар зөвлөгөө, мэдээлэл өгч ажилласан.

ББ ГУБ-тай холбож өгнө үү гэсэн дуудлагад гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтнээр дамжуулан чатаар холбогдох талаар зөвлөж, шаардлагатай тохиолдолд утсаар холбож ажиллалаа.

Цахим хаягаар гомдол хүлээж авсан талаар:

2024 оны 6 дугаар сарын 15-ны байдлаар <https://mail.customs.gov.mn/> цахим хаягаар ирсэн 1007

Дуудлагын төрөл	Тоо	Хувь
Удаад байна, үнэлгээ хийж өгнө үү	1119	23.4
Лабораторын дүгнэлт оруулсан баталгаажуулж өгнө үү	148	3.1
Татвар, үнэлгээ өндөр гарсан	613	12.8
ББ ГУБ солих	320	6.7
Гомдол хэрхэн гаргах вэ	208	4.3
Мэдүүлэг засварт буцааж өгнө үү	313	6.5
Зөвөлгөө мэдээлэл өгсөн	28	0.6
1800-1281-с лавлах шаардлагатай	34	0.7
Бусад	2002	41.8
Нийт	4785	100

санал, хүсэлт, гомдол маргаан CERP програмд бүртгэн шийдвэрлэсэн байна.

1111 утсаар ирсэн гомдол хүлээж авсан талаар:

2024 оны 6 дугаар сарын 15-ны байдлаар Засгийн газрын 1111 утсаар ирсэн 35 гомдолгомдол хүлээн авснаас 30 гомдлыг шийдвэрлэн гомдол гаргагчид хариу өгсөн. 5 гомдол шийдвэрлэх шатанд явж байна.

18001281 утсаар ирсэн гомдол хүлээж авсан талаар:

2024 оны 6 дугаар сарын 15-ны байдлаар 18001281 утсаар ирсэн тус төвийн үйл ажиллагаатай холбоотой 12 гомдол ирснийг хүлээн авч, хуульд тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэсэн байна.

Төрөл	Тоо	Хувь
Хүсэлт	484	48.10%
Гомдол	257	25.50%
Барааны ангилал, үнэлгээ /БТКУС-ын код. Гаалийн татвар/	238	23.60%
Гаалийн хяналт, бүрдүүлэлттэй хамааралтай /горим/	13	1.30%
Тариф, татвартай холбоотой /хөнгөлөлт, чөлөөлөлт/	8	0.80%
Санал	4	0.40%
Хаяг байршил, утасны дугаар, боомтын хуваарь	1	0.10%
Шүүмжлэл	1	0.10%
Гаалийн хорио цээртэй холбоотой	1	0.10%
НИЙТ	1007	100.00%

Бүрдүүлэлтийн цахим төвд хийгдэж байгаа импортын барааны гаалийн бүрдүүлэлтийг 71 гаалийн зуучлагч байгууллагын 332 гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтэн гаалийн бүрдүүлэлт хийж гаалийн харилцаанд оролцсон байна.

Гаалийн тариф татварын тухай хуулинд заасан шаардлага хангаагүй гаалийн мэдүүлгийг шалгаж импортын барааны гаалийн үнийг тодрхойлон 49.8 тэрбум төгрөгийн татварыг улсын төсөвт нэмж төвлөрүүлсэн.

СТАТИСТИК, ДҮН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЧИГЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛЬ ТОГТООМИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАВ. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
1	Статистикийн тухай хууль	1997.06.05	2005.07.01	5	- “Барааны экспорт, импортын статистикийн мэдээлэл”-ийг 2023 оны урьдчилсан болон жилийн эцсийн гүйцэтгэлээр,

					<p>2024 оны эхний 1, 2, 3, 4, 5 саруудын мэдээллийг сар бүр 16 хавсралтаар эрхлэн гаргаж байна. /Нийт 7 удаа/</p> <p>Мөн экспорт, импортын гол нэрийн барааны мэдээг сарын эхний 15 хоногоор гарган цахимаар хүргүүлэн ажилласан. /5 удаа/</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Гаалийн захиргааны статистикийн мэдээлэл”-ийг 2023 оны 12-р сар, 2024 оны эхний 1, 2, 3, 4, 5 саруудын байдлаар сар бүр 24 хавсралтаар эрхлэн гаргаж дотоод сүлжээнд байршуулан гаалийн байгууллагын дотор ашиглаж байна. /Нийт 7 удаа/
2	Статистикийн тухай хууль	1997.06.05	2005.07.01	6.2	<ul style="list-style-type: none"> - “Барааны экспорт, импортын статистикийн мэдээлэл”-ийг 2023 оны урьдчилсан болон жилийн эцсийн гүйцэтгэлээр, 2024 оны эхний 1, 2, 3, 4, 5 саруудын мэдээллийг 16 хавсралтаар гарган сар бүрийн 5-ны дотор Үндэсний статистикийн хороонд цахимаар хүргүүлэн ажилласан. / Нийт 7 удаа/ - “Гаалийн захиргааны статистикийн мэдээлэл”-ийг 2023 оны 12-р сар, 2024 оны эхний 1, 2, 3, 4, 5 саруудын байдлаар гарган сар бүр 24 хавсралтаар эрхлэн гаргаж, 5 хавсралтыг Үндэсний статистикийн хороонд цахимаар хүргүүлэн ажилласан. /Нийт 7 удаа/
3	Гаалийн тухай хууль	2008.05.20	2008.07.01	13	<ul style="list-style-type: none"> - “Барааны экспорт, импортын статистикийн мэдээлэл”-ийг Барааг тодорхойлох кодлох уялдуулсан системийн кодоор 16 хавсралтаар гаргадаг. Уг мэдээлэл гаргадаг үндсэн эх сурвалж нь гаалийн мэдүүлэг бөгөөд гаалийн бүрдүүлэлт хийсэн бараа, тээврийн хэрэгслийн гаалийн мэдүүлгүүдийг гаалийн байгууллага нь цахим сан үүсгэн хадгалдаг.
4	Гаалийн тухай хууль	2008.05.20	2008.07.01	14	<ul style="list-style-type: none"> - Гаалийн багууллага нь дараахи 2 төрлийн статистикийн мэдээлийг эрхлэн гаргадаг.

					<ol style="list-style-type: none"> 1. “Барааны экспорт, импортын статискийн мэдээлэл” /Гадаад худалдааны барааны/ 2. “Гаалийн захиргааны статистикийн мэдээлэл” <p>Статистикийн мэдээллийг эрхлэн гаргахдаа:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Барааны экспорт, импортын статискийн мэдээлэл”-ийг гаргах аргачлалыг Үндэсний тооцооны систем, Төлбөрийн тэнцлийг боловсруулах аргачлал, Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимыг хялбарчлах, уялдуулах тухай Киотогийн конвенцид нийцүүлэн НҮБ-аас гаргасан “Олон улсын барааны худалдааны статистик: ойлголт ба тодорхойлолтууд, 2010” зөвлөмжид тулгуурлан боловсруулж Үндэсний статистикийн хорооны дарга, Гаалийн ерөнхий газрын даргын хамтарсан 2015 оны А/14, А/15 тушаалаар баталсан . - “Гаалийн захиргааны статистикийн мэдээлэл”-ийг эрхлэн гаргахдаа 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ны А/676 тушаалаар “Гаалийн захиргааны статистикийн мэдээллийг бүрдүүлэх, боловсруулах журам”-ыг баталж, баримтлан ажиллаж байна.
5	Гаалийн тухай хууль	2008.05.20	2008.07.01	15	<ul style="list-style-type: none"> - “Барааны экспорт, импортын статискийн мэдээлэл”-ийг 2023 оны урьдчилсан болон жилийн эцсийн гүйцэтгэл, 2024 оны эхний 1, 2, 3, 4, 5 сарын барааны статистик мэдээлэл, динамик статистик мэдээллийг боловсруулж гаалийн цахим хуудас www.gaali.mn/statistics сайтад байршуулан нийтэд тархааж байна. - “Гаалийн захиргааны статистикийн мэдээлэл”-ийг 2023 оны 12-р сар, 2024 оны эхний 1, 2, 3, 4, 5 саруудын байдлаар эрхлэн гаргаж гаалийн дотоод сүлжээ /СЕРП/-д байршуулан гаалийн байгууллагын системийн хэмжээнд ашиглаж байна.

6	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай” хуулийн	2013.05.31	2013.05.31	15	- Монгол банкинд зорчигчийн хилээр нэвтрүүлсэн валют, банкнуудын зузаатгалтын мөнгө дэвсгэртийн мэдээллийг 2023 оны 12-р сар, 2024 оны 1, 2, 3, 4, 5-р сарын байдлаар нийт 6 удаа гарган цахимаар хүргүүлэн ажиллаж байна.
7	МУ-ын ерөнхийлөгчийн 2018.01.23-ны өдрийн 05 дугаар зарлигаар баталсан “Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийг мэдээллээр хангах журам”	2018	2018	Журмын 1 дүгээр хавсралтын 23-т	- “Монгол улсын үндэсний аюулгүй байдлыг мэдээллээр хангах журам”-ын дагуу ҮАБЗ-д 2024.01.01-ээс 2024.06.14-ний хооронд өдөр бүр /166 удаа/ гол нэрийн экспорт, импортын барааны мэдээллийг БТКУС-ийн кодоор гарган, цахимаар хүргүүлэн ажилласан.
8	ЭЗХЯ, Сангийн яаманд	2023.04.17		03/605	- Экспорт, импортын зарим барааны мэдээллийг 2024.01.01-ээс 2024.06.14-ний хооронд өдөр бүр /166 удаа/ хүснэгт болон инфографик байдлаар гарган ЭЗХЯ , Сангийн яаманд ГЕГ-ын ЗУГ-аар дамжуулан цахимаар хүргүүлэн ажиллаж байна. - Хөдөө аж ахуйн экспортын голлох бүтээгдэхүүний мэдээллийг 7 хоног бүрийн Мягмар гараг бүр /24 удаа/ гарган, ЭЗХЯ-нд цахимаар хүргүүлэн ажиллаж байна.
9	Улс оронд зудын байдал бий болж өндөржүүлсэн бэлэн байдал зарласантай	2024.02	2024.02		- Улс оронд зудын байдал бий болсонтой холбоотойгоор өндөржүүлсэн бэлэн байдал зарласантай холбоотойгоор 2024.02.19-өөс 2024.05.15-ны хооронд импортоор оруулсан малын тэжээлийн мэдээллийг БТКУС-ийн 10 кодоор, хил

	холбоотойгоор малын тэжээлийн мэдээлэл гаргаж явуулах Засгийн газрын хуралдаанаас гаргасан шийдвэр				нэвтэрсэн боомтуудаар гаргаж Онцгой байдлын газарт өдөр бүр /нийт 57 удаа/ цахимаар хүргүүлэн ажилласан.
10	МУ-ын Засгийн газрын 2024 оны 180 дугаар тогтоол	2024.05.01	2024.05.01		- Монгол улсад импортоор оруулсан гурилын мэдээлэл /улаанбуудайн гурилын төрөл, тоо хэмжээ, үнэ, хуулийн этгээдээр/-ийг 7 хоног бүр өссөн дүнгээр /8 удаа/ гарган ШӨХТГ-т цахимаар хүргүүлж байна. Уг мэдээг 2024.07.01 хүртэлх хугацаанд гаргаж хүргүүлнэ.
11	Засгийн газрын 2019 оны 465 дугаар тогтоол	2019	2019		- АМГТГ-т экспортын эрдэс бүтээгдэхүүний мэдээг сар бүр /6 удаа/ гарган, цахимаар хүргүүлэн ажилласан. - УУХҮЯ-нд эрдэс бүтээгдэхүүний 7 хоногийн мэдээг /24 удаа/ гарган, цахимаар хүргүүлэн ажиллаж байна. -
12	Хүнсний тухай хууль	2012.12.20		3.1.6	- Стратегийн хүнс /малын мах, сүү, тарианы үр, удаанбуудай, гурил, ундны ус/-ний импортын мэдээг сар бүр /6 удаа/ гарган ХХААХҮЯ-нд цахимаар явуулсан. - Хүнсний хувьсгалтай холбоотойгоор импортын хүнсний барааны мэдээллийг сар бүр /6 удаа/ гарган Гаалийн хорио цээрийн хэлтсээр дамжуулан Ерөнхийлөгчийн тамгын газарт хүргүүлж байна.

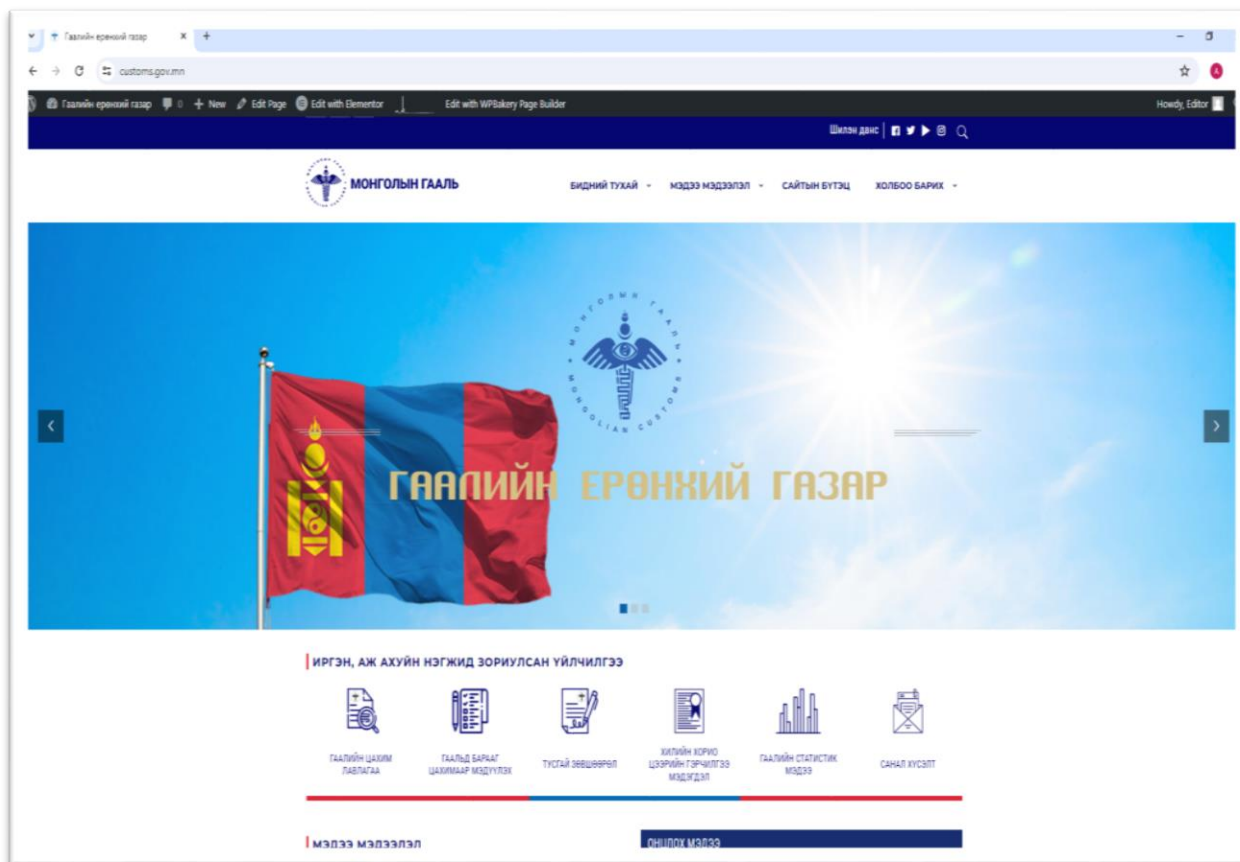
АЛБАНЫ ЭРЭЛЧ НОХОЙ АШИГЛАХ ЧИГЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛЬ ТОГТООМИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАВ. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
---	--------------------	------------------	----------------------	-------------------------	---------------------

1.	Гаалийн тухай хууль	2008 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдөр	2008 оны 7 дугаар сарын 01	232.6.Гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэхдээ техник, багаж хэрэгсэл, эрэлч нохой зэргийг ашиглаж болно.	<p>Гаалийн ерөнхий газрын эрэлч нохойн сургалтын төв нь 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 13 газар хороодод 33 эрэлч нохой ажиллаж 14 зөрчил илрүүлсэн. Үүнд: 1-р сард БӨГГ 1 зөрчил, 3-р сард ЧХОУНБГГ-1 зөрчил, СэГГ- 1 зөрчил, 4-р сард ЗүГГ-2 зөрчил, СэГГ- 1 зөрчил, ДоГГ- 2 зөрчил 5-р сард ЗүГГ- 1 зөрчил, СэГГ- 3 зөрчил нийт 14 зөрчил илрүүлээд байна.</p> <p>Энэ нь 2023 оны эхний хагас жилийн байдалтай харьцуулан үзэхэд 55.5%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.</p> <p>Эрэлч нохдын зөрчил илрүүлэх чадварыг дээшлүүлэх, гаалийн хяналт шалгалтад ашиглах эрэлч нохдыг нэмэх зорилгоор хориглосон хязгаарласан бараа бүтээгдэхүүн, хар тамхи мансууруулах бодис зэргийг таньж илрүүлэх анхан болон давтан сургалтуудыг 4 удаагийн сургалт явуулж 11 нохойг сургасан.</p>
----	---------------------	------------------------------------	----------------------------	--	---

ОЛОН НИЙТТЭЙ ХАРИЛЦАХ ЧИГЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛЬ ТОГТООМИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАВ. ҮҮНД:

Гаалийн байгууллагын веб сайтад нийтийн мэдээллийн ил байдлын тухай хуульд байнга ил тод, нээлттэй байлгах аар заасан мэдээллийг гаалийн байгууллагын www.customs.gov.mn вэб сайтын үндсэн болон дэд цэсэд тогтмол шинэчлэн байршуулж, байнга ил тод нээлттэй байлгах мэдээллүүдийн шилэн индексийн тайланг 2024 оны 05 сарын 09-ны өдөр Цахим хөгжлийн яамны Shilen.gov.mn сайтад үнэлүүлэхээр илгээж, 2024 оны 05 сарын 15-ны өдөр эхний байдлаар 74,68 хувьтай үнэлүүлээд байна.

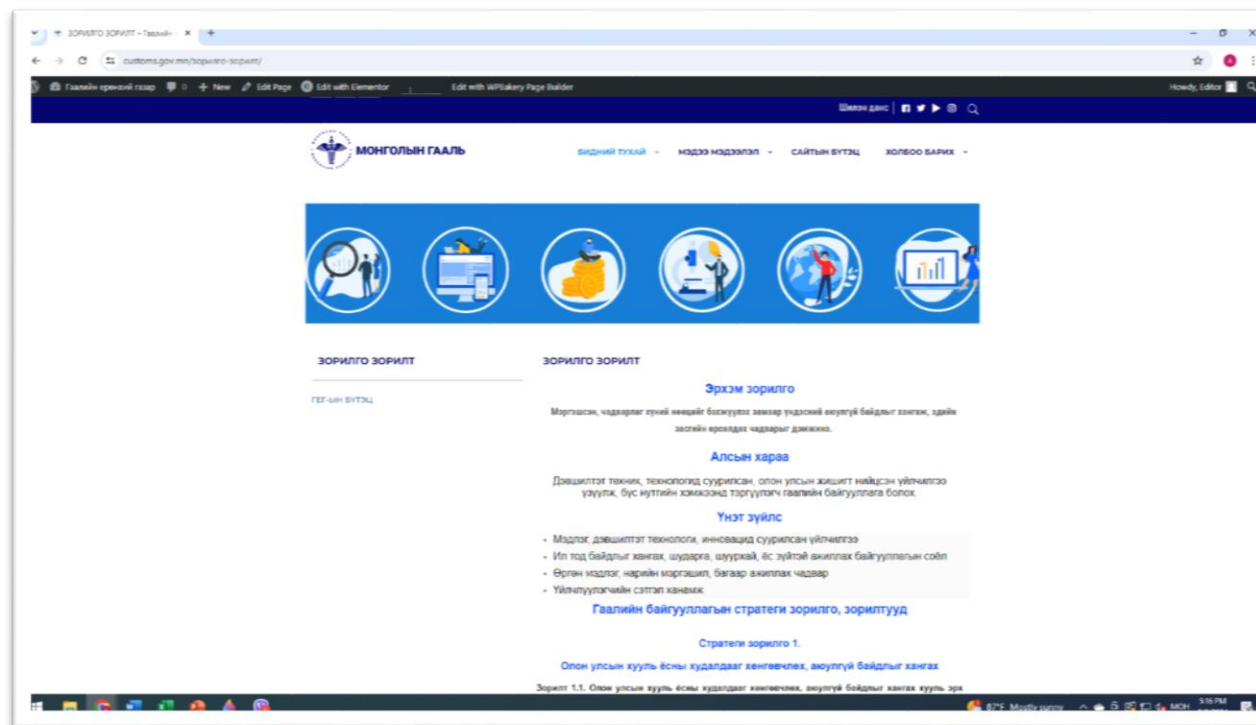
Гаалийн ерөнхий газрын албан ёсны веб сайт /www.customs.gov.mn/

Хуулийн хэрэгжилтийн хүрээнд дараах мэдээллүүдийг тогтмол байршуулан ажилласан. Үүнд:

1. Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан “Нээлттэй мэдээлэл” заалтын дагуу байршуулсан мэдээлэл.

- Мэдээлэл хариуцагчийн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын талаарх мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдлын хүрээнд Бидний тухай цэсний Бүтэц зохион байгуулалт дэд цэсэд гаалийн байгууллагын “Эрхэм зорилго”, “Үйл ажиллагааны “Стратегийн зорилго, зорилт”, “Тэргүүлэх чиглэл”, “Тэдгээрийн хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, түүний үр дүн”, “Бүтэц, зохион байгуулалт” тус тус 2024 онд шинэчилсэн байдлаар байршуулсан.

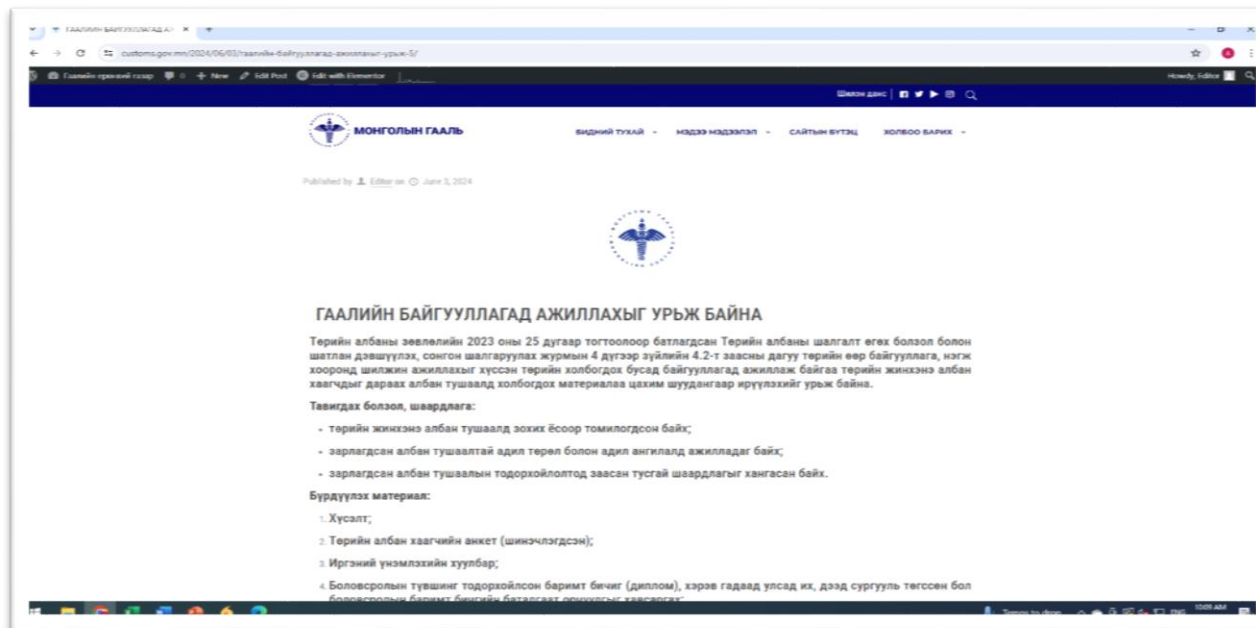
<https://customs.gov.mn/%d0%b7%d0%be%d1%80%d0%b8%d0%bb%d0%b3%d0%be-%d0%b7%d0%be%d1%80%d0%b8%d0%bb%d1%82/>

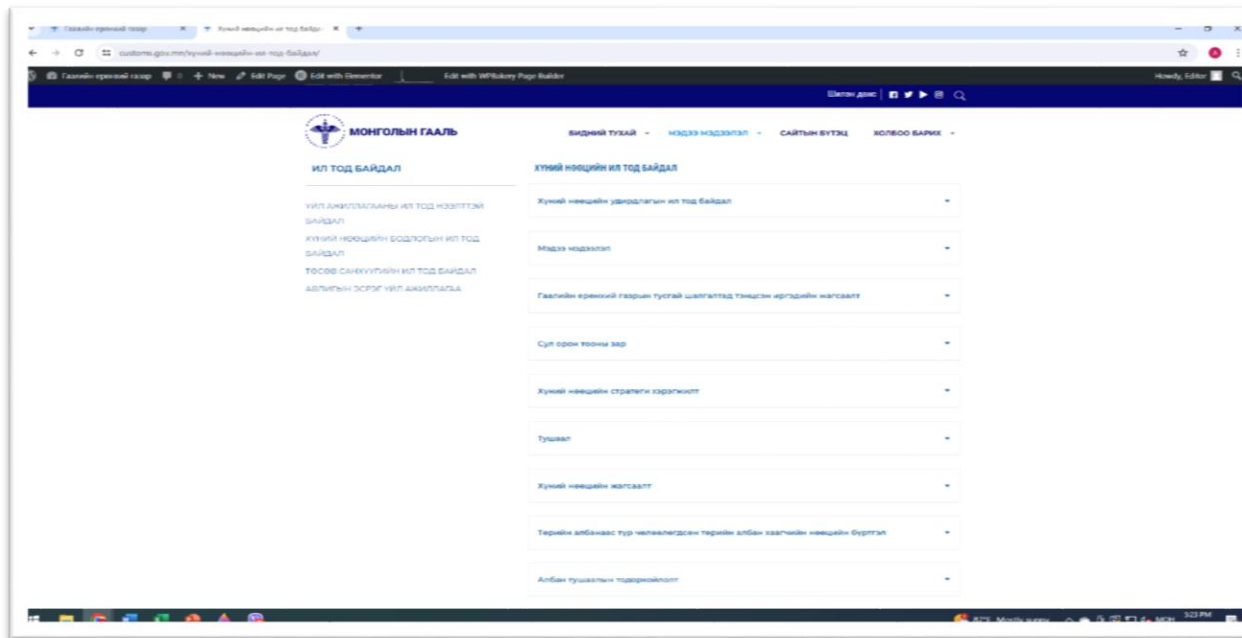

2. Ил тод байдал цэсний Хүний нөөцийн үйл ажиллагааны ил тод байдал дэд цэсэд “Хүний нөөцийн удирдлагын ил тод байдал”, “Сул орон тооны зар”, “Хүний нөөцийн стратеги хэрэгжилт”, “Хүний нөөцийн жагсаалт”, “Албан тушаалын тодорхойлолт” тус тус хүний нөөцийн талаарх мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдал байршуулсан.

Мэдээллийн шинэчилсэн байдал: 2024 оны 01, 02 дугаар улиралд хүний нөөцийн сул орон тооны зарыг зарласан хугацаанд нь нийтэд ил тод байршуулж, мөн гаалийн байгууллагын хүний нөөцийн стратеги хэрэгжилт, албан хаагчдын утасны жагсаалтыг шинэчлэн цэсэд байршуулсан.

<https://customs.gov.mn/%d1%85%d2%af%d0%bd%d0%b8%d0%b9-%d0%bd%d3%a9%d3%a9%d1%86%d0%b8%d0%b9%d0%bd-%d0%b8%d0%bb-%d1%82%d0%be%d0%b4-%d0%b1%d0%b0%d0%b9%d0%b4%d0%b0%d0%bb/>

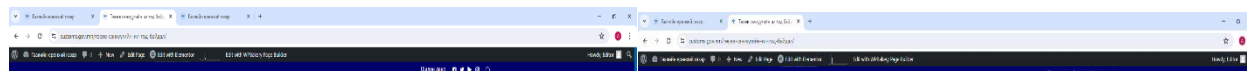

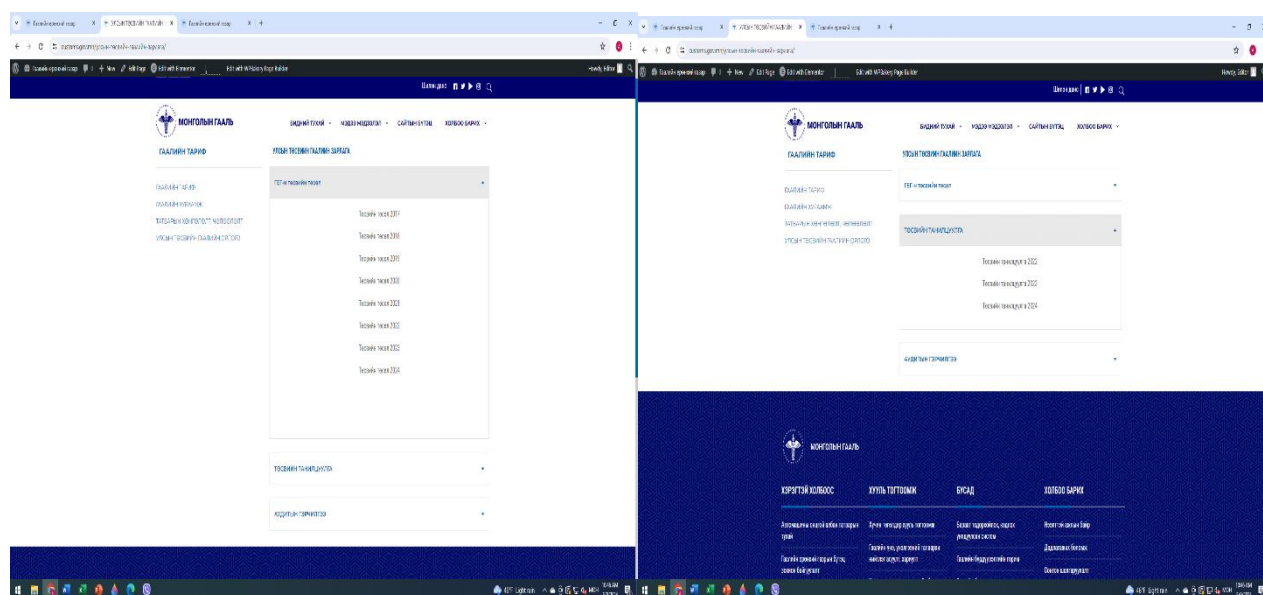
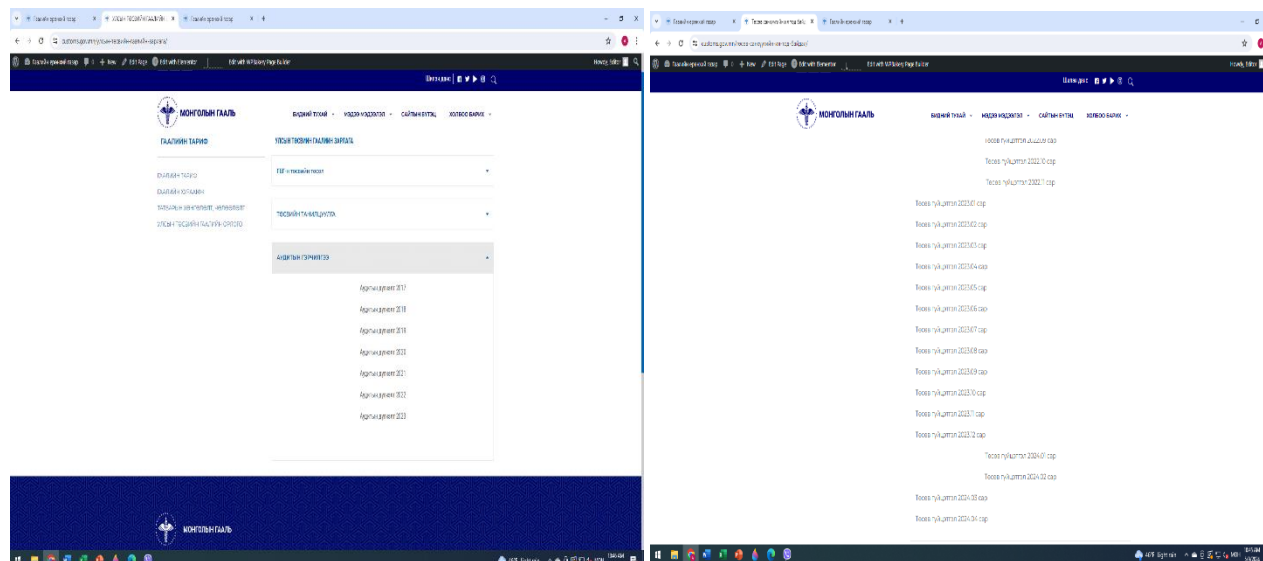

3. Ил тод байдал цэсний Төсөв санхүүгийн ил тод байдал цэсэд “Мэдээлэл хариуцагчийн эзэмшиж байгаа газрын мэдээлэл”, “Санхүүгийн тайлан”, “Төсөв гүйцэтгэл”, “Худалдан авах ажиллагаа”, “Шилэн данс”, “Бусад” тус тус төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдлын хүрээнд байршуулсан.

Мэдээллийн шинэчилсэн байдал: 2024 оны 1, 2 дугаар улирлын байдлаар “Төсөв гүйцэтгэл”-ийг сар бүр тогтмол, “Худалдан авах ажиллагаа”-ны тендерийн урилгыг зарласан хугацаанд байршуулсан. Мөн 2023 оны тендерийн урилга, түүний үр дүн, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, түүний тайлан, жилийн эцсийн тайланг 1 дүгээр улиралд байршуулсан.

<https://customs.gov.mn/%d1%82%d3%a9%d1%81%d3%a9%d0%b2-%d1%81%d0%b0%d0%bd%d1%85%d2%af%d2%af%d0%b3%d0%b8%d0%b9%d0%bd-%d0%b8%d0%bb-%d1%82%d0%be%d0%b4%d0%b1%d0%b0%d0%b9%d0%b4%d0%b0%d0%bb/>

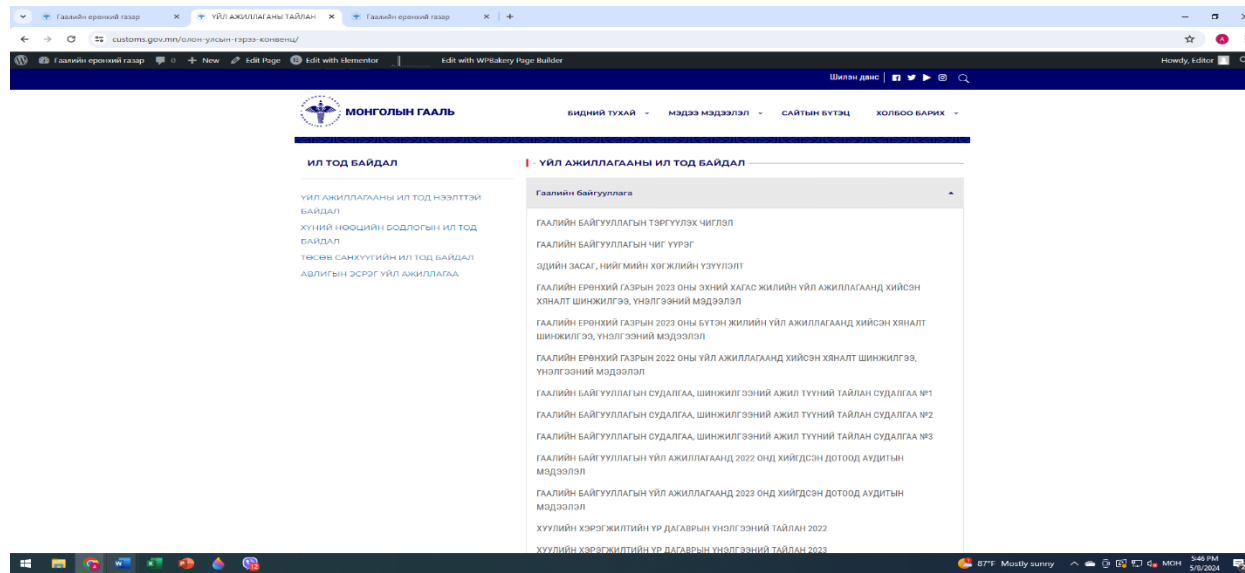
4. Ил тод байдал цэсний Үйл ажиллагааны ил тод нээлттэй байдал дэд цэсэд Эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн үзүүлэлт, үйл ажиллагааны тайлан, мэдээлэл хариуцагчийн үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудит, санхүүгийн хяналт шалгалтын тайлан, акт, дүгнэлт, албан шаардлага, зөвлөмж, хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээний тайлан, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн баримт бичгийн хэрэгжилтийн тайлан, өргөдөл гомдлын шийдвэрлэлтийн тайлан, мэдээг тус тус байршуулсан.

Мэдээллийн шинэчилсэн байдал: 2024 оны Гаалийн байгууллагын төлөвлөгөө, шударга байдлын төлөвлөгөөг байршуулсан. Мөн 2023 гаалийн байгууллагын үйл ажиллагааны тайлан, АТГ-н биелэлт, өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлтийн тайлан, хэрэглэгчийн үнэлгээ, судалгааны тайлан, гаалийн ерөнхий газрын бүтэн жилийн үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт шинжилгээ, үнэлгээний мэдээлэл, хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээний тайлан, хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн

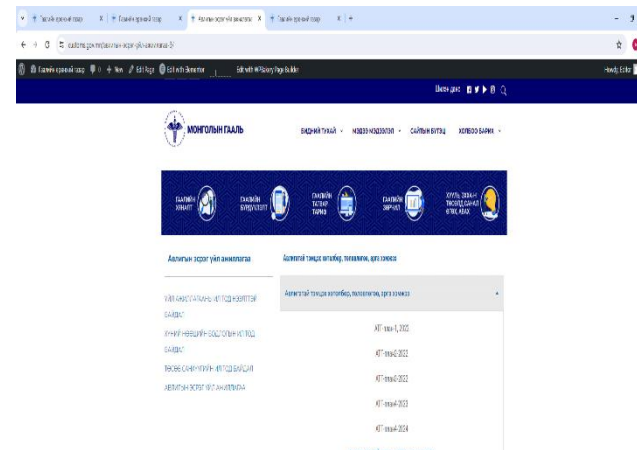
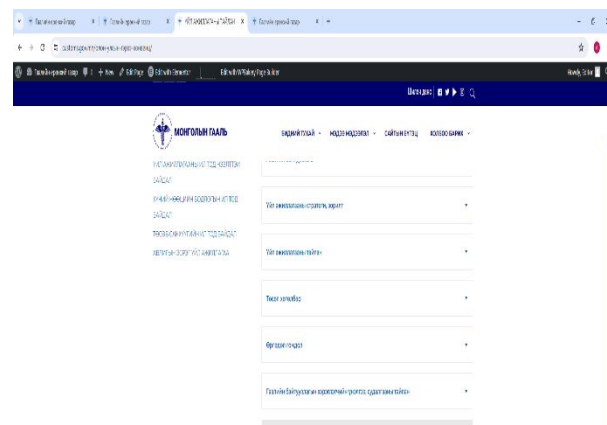
баримт бичгийн хэрэгжилтийн тайлан, алсын хараа 2050 биелэлтийн тус тус 1 дүгээр улиралд байршуулсан.

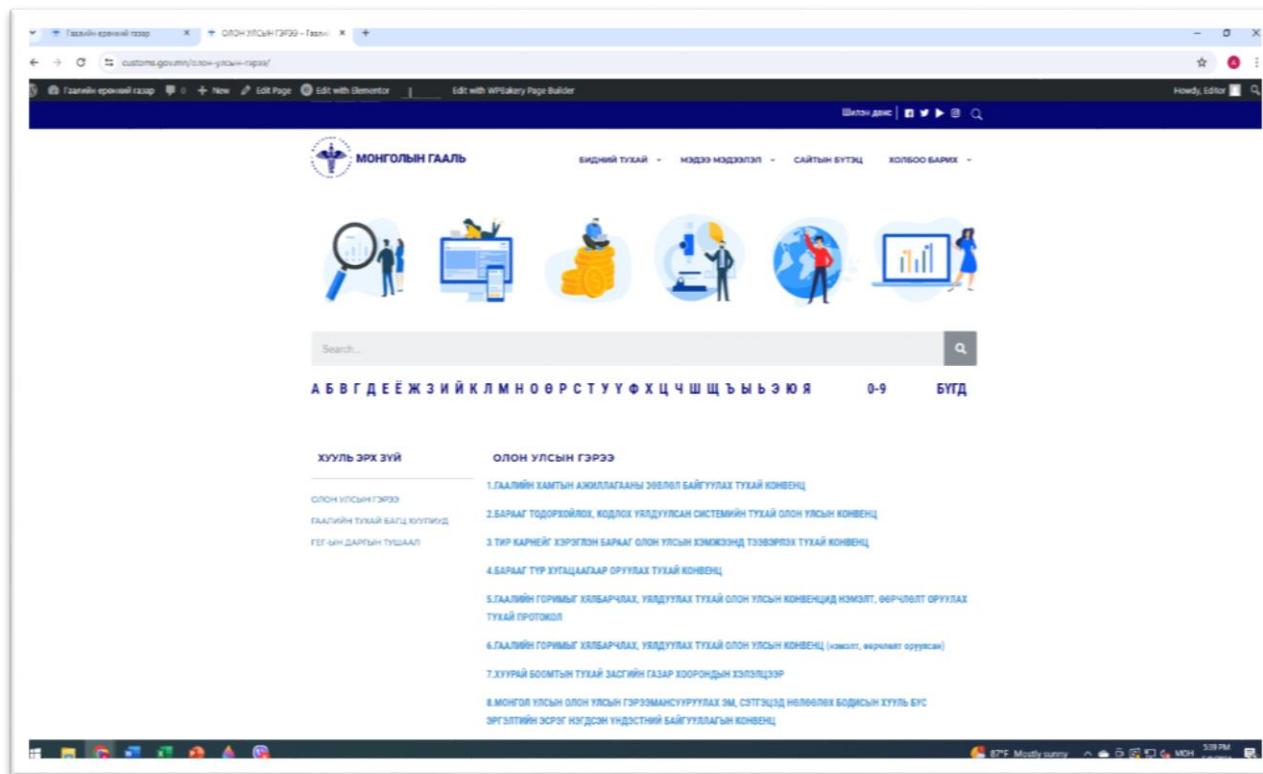
<https://customs.gov.mn/%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%bd-%d1%83%d0%bb%d1%81%d1%8b%d0%bd-%d0%b3%d1%8d%d1%80%d1%8d%d1%8d-%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%b2%d0%b5%d0%bd%d1%86/>

5. “Хууль эрх зүйн” цэсэд Гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа олон улсын гэрээ, хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэр, бусад эрх зүйн актыг байршуулсан.

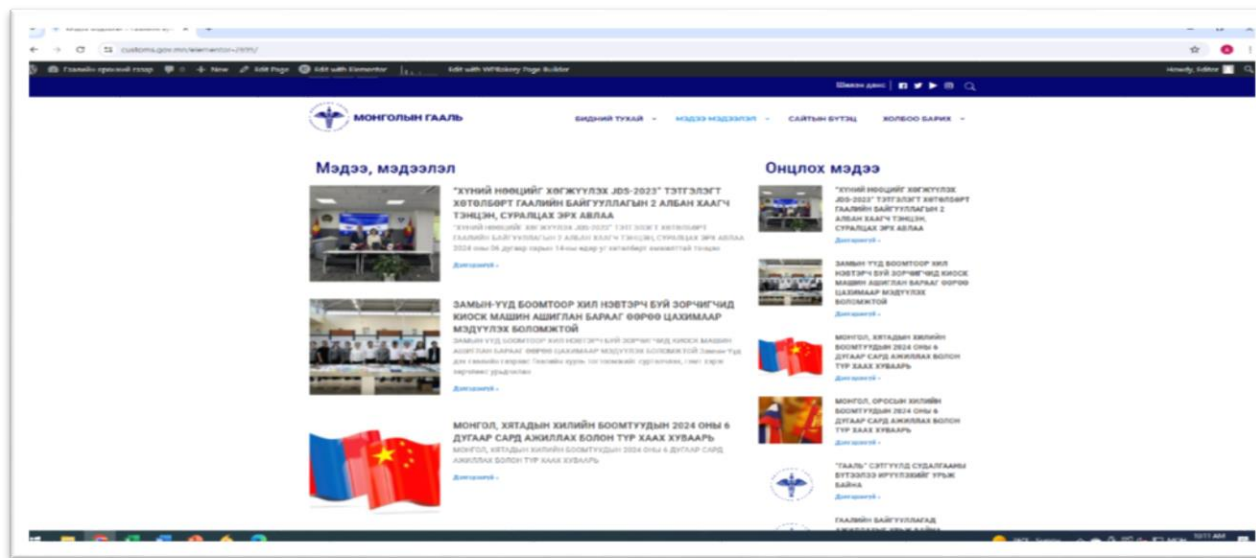
<https://customs.gov.mn/%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%bd-%d1%83%d0%bb%d1%81%d1%8b%d0%bd-%d0%b3%d1%8d%d1%80%d1%8d%d1%8d/>

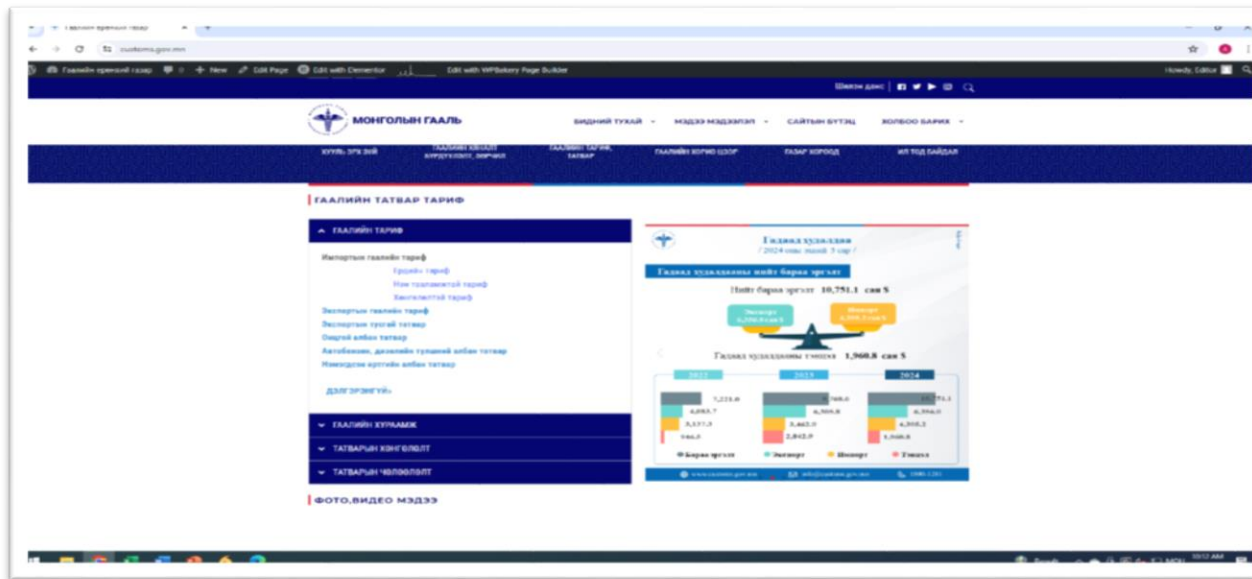

6. Мэдээ мэдээлэл цэсний Цаг үеийн мэдээ, видео мэдээ дэд цэсэд мэдээлэл хариуцагчаас зохион байгуулсан олон нийтийн арга хэмжээний хөтөлбөр, мэдээ мэдээллийг тогтмол байршуулдаг.

<https://customs.gov.mn/elementor-2695/>

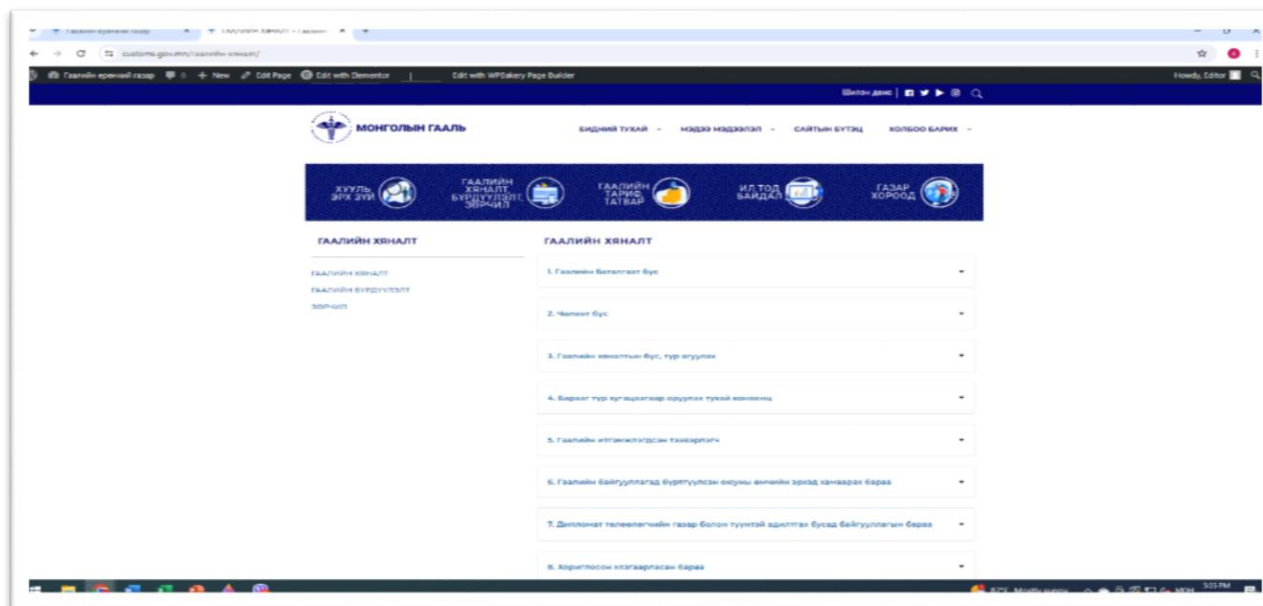
7. Гаалийн байгууллагын чиг үүргийн хүрээнд статистик мэдээг сар бүр тогтмол шинэчлэн нүүр хуудасны цонхонд байршуулан ажиллаж байна.

8. “Хяналт, бүрдүүлэлт” цэсний “Гаалийн хяналт” дэд цэсийг 2020 оны 01 дүгээр улирлаас эхлэн шинэчилсэн. Тус цэсэд байрлах нийт 14 мэдээлэл, “Гаалийн хяналт” дэд цэсэд 4 мэдээлэл, Зөрчил дэд цэсэд 4 мэдээллийг тус тус байршуулсан.

Мэдээллийн шинэчилсэн байдал: 2024 оны 1 дүгээр улирлын байдлаар гаалийн хяналт цэсэд гаалийн баталгаат бүс, чөлөөт бүс, түр агуулах, гаалийн итгэмжлэгдсэн тээвэрлэгч, хориглосон хязгаарласан бараа, зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйл, Зөрчил цэсэд 4 цонх шинээр нээж үндэсний аюулгүй байдал, мөнгө угаах терроризмийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, хар тамхи мансууруулах бодис сэрэмжлүүлэг, зөрчлийн статистик тоон мэдээллийг байршуулсан.

<https://customs.gov.mn/%d0%b3%d0%b0%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%b9%d0%bd-%d1%85%d1%8f%d0%bd%d0%b0%d0%bb%d1%82/>

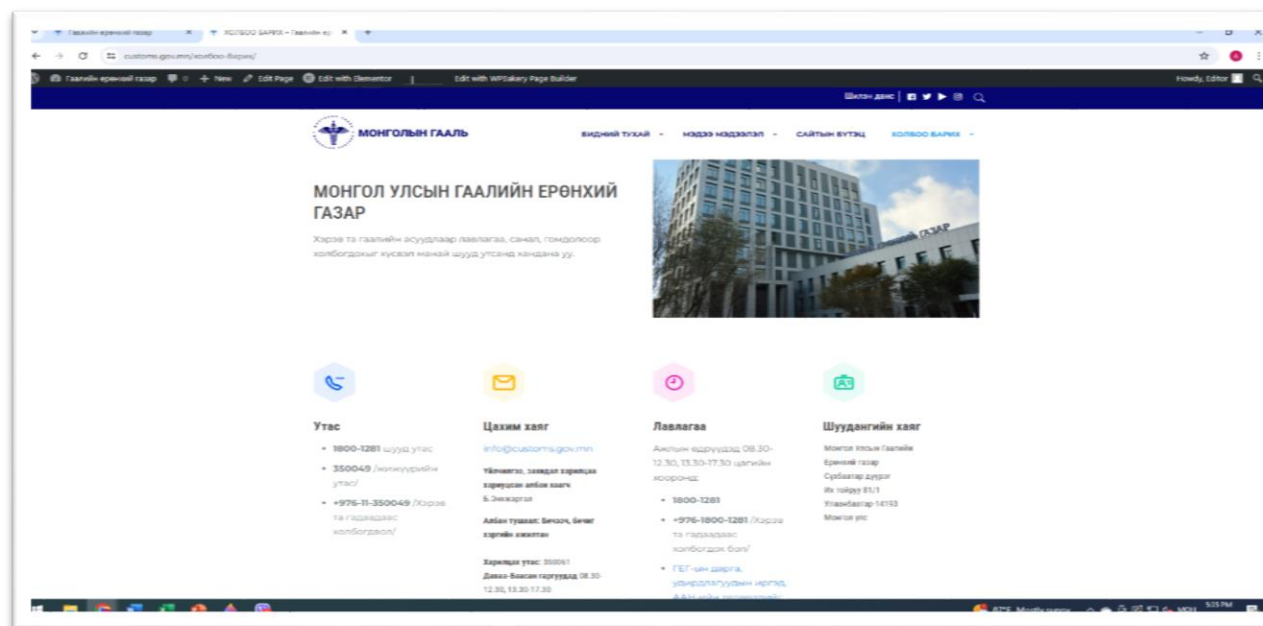
9. Хаяг байршил, харилцах утасны дугаар, шуудангийн хаяг, олон нийттэй харилцах, мэдээлэл хүргэх “Монголын гааль” албан ёсны фейсбүүк хуудас, “MongolCustoms” твиттер нийгмийн сүлжээний хаягийг тус тус байршуулсан.

Мэдээллийн шинэчилсэн байдал: 2024 оны 2 дугаар улирлын байдлаар “Монголын гааль” албан ёсны фейсбүүк хуудас, “MongolCustoms” твиттер давхардсан тоогоор нийт 281 мэдээ, постер, рийл, видео нийтэлж байршуулсан.

<https://customs.gov.mn/%d1%85%d0%be%d0%bb%d0%b1%d0%be%d0%be-%d0%b1%d0%b0%d1%80%d0%b8%d1%85/>

Гаалийн байгууллага хэвлэл мэдээллийн байгууллага болон олон нийттэй харилцахдаа Монгол улсын үндсэн хууль, Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хууль, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийг үндсэн чиг шугамаа болгон ажиллаж байна.

Гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаа, хууль тогтоомжийг сурталчилсан постер, цаг үеийн мэдээ, видео, видео мэдээг хийж Гаалийн байгууллагын “Монголын гааль” албан ёсны сошиал хаягаар олон нийтэд өдөр тутам мэдээлж хүргэсээр байна.

ОЛОН НИЙТТЭЙ ХАРИЛЦАХ ЧИГЛЭЭР ДАРААХ ХУУЛЬ ТОГТООМИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАВ. ҮҮНД:

№	Эрх зүйн актын нэр	Батлагдсан огноо	Мөрдөж эхэлсэн огноо	Хуулийн холбогдох заалт	Хэрэгжилтийн байдал
1.	Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/	2019.06.06	2020.01.01	29.1.1.гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан, нөхцөлийг илрүүлэх, дүн шинжилгээ хийх, түүнийг арилгах;	Гаалийн мэдээллийн автоматжуулсан системийн зөрчил мэдээлэл, эрсдэлтэй зорчигчийн сан болон бараа, тээврийн хэрэгслийн мэдээлэл, гаалийн бүрдүүлэлтийн мэдээллийг ашиглан дүн шинжилгээ хийх гаалийн болон бусад зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, нотлох баримтыг бэхжүүлэх, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийсний үндсэн дээр гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагаанд зөвлөмж илгээн телехяналтаар хянах боломж нөхцлийг хангахын тулд

					<p>шалгуур үзүүлэлтүүдийг ажлын хэсгийн судалгааны үндсэн дээр боловсруулан батлуулж, Шуурхай хяналтын төвийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байна.</p> <p>Шуурхай хяналтын төв Таблью дата анализ хийдэг платформыг ашиглан гаалийн автоматжуулсан КАИС системд ирүүлсэн гаалийн мэдүүлэгт батлагдсан шалгуур үзүүлэлтүүдээр өндөр эрсдэлтэй гэж сонгогдсон гаалийн мэдүүлэгт телекамерын системийг ашиглан давхар хяналт тавьж ажилласнаар нийт 54 мэдүүлэгт дүн шинжилгээ хийн, зөвлөмж илгээснээс хяналт шалгалтаар гаалийн үнэ, барааны нэр төрөл, тоо хэмжээ, ангилал худал мэдүүлж, татвараас зайлсхийхийг завдсан нийт 40 зөрчил илэрсэн. Илэрсэн зөрчлийг авч үзвэл Зөрчлийн тухай хуулийн тусгай ангийн 11.21-ийн 1.1, 1.2, 12 заалтуудын дагуу 218,592,867.4 төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлж, 109,207,353.5 төгрөгийн торгууль ногдуулсан арга хэмжээ авагдсан байна.</p> <p>Гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааны мэдээлэлд шалгуураар дүн шинжилгээ хийсний үндсэн дээр гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх нь үр дүнтэй байгаа тул цаашид зөвлөмжийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг илүү оновчтой нарийвчлах, нэмэгдүүлэх тал дээр анхааран ажилаж байна.</p>
2.	Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай	1995.04.17	1995.04.17	12 дугаар зүйл. Өргөдөл, гомдлыг хүлээн авах, бүртгэх 16 дугаар зүйл. Өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх, хариу өгөх хугацаа	<p>Гаалийн байгууллагад 2024 оны 01 дүгээр сарын 02-ны өдрөөс 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн байдлаар Засгийн газрын 11-11 төв, Гаалийн цахим бүрдүүлэлтийн төв, Гаалийн лавлах 1800-1281 тусгай дугаар, харьяа гаалийн газар хороодоор дамжуулан нийт 4611 дуудлага бүртгэгдсэн байна. Үүний 3409 буюу 73.93% нь Гаалийн лавлах 1800-1281 тусгай дугаарт, 1007 буюу 21.83% нь цахим бүрдүүлэлтийн төвд, 135 буюу 2.93% нь Засгийн газрын 11-11 төвд, үлдсэн 60 буюу 1.31% нь гаалийн газар хороодод иргэд, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн лавлагаа, гомдол, мэдээлэл байна.</p>

			<p>19 дүгээр зүйл. Өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэх үйл ажиллагаанд хяналт тавих 20 дугаар зүйл. Өргөдөл, гомдол судалгаа дүгнэлт хийх</p>	<p>Шуурхай хяналтын төв нь Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах үүднээс харьяа гаалийн газар хороод болон Бүрдүүлэлтийн цахим төвд ирүүлсэн гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой санал, гомдол, мэдээллийг бүрэн бүртгэлжүүлэх үүргийг албан бичгээр хүргүүлсэн ба энэ ажлын хүрээнд Гаалийн байгууллагын Захиргаа дотоод ажлын системийн “Дуудлагын төв” гомдол мэдээллийн програмд бүртгэлжүүлэх эрхийг тухайн чиг үүргийг хариуцсан албан тушаалтан бүрт нээж өгсөн.</p> <p>Гаалийн байгууллагатай холбоотой гомдлыг авч үзвэл Засгийн газрын "Иргэд, олон нийттэй харилцах 11-11 төв"-өөр дамжуулан 2024 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн байдлаар гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой нийт 120, Гаалийн лавлах 1800-1281 тусгай дугаарт 69 гомдол, Бүрдүүлэлтийн цахим төвд- 257, харьяа гаалийн газар хороодод-27 гомдол хүлээн авч ЗДАС-ын “Дуудлагын төв” гомдол бүртгэлийн програмд бүртгэн, шийдвэрлэх нэгж, албан тушаалтанд цахимаар хуулийн хугацаанд шилжүүлэн ажилласан. Хүлээн авсан нийт гомдлыг холбогдох чиглэлээр нь задалж үзвэл:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гаалийн хяналт шалгалт, бүрдүүлэлттэй хамааралтай - 179 /37.84%/ - Гаалийн үнэ үнэлгээ, бичиг баримттай холбоотой – 144 /30.44%/ - Албан хаагчийн ёс зүйтэй холбоотой – 39 /8.25%/ - Гаалийн хорио цээртэй холбоотой - 11 /2.33%/ - Гаалийн зөрчилтэй холбоотой - 8 /1.69%/
--	--	--	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> - Гаалийн сүлжээ, програм, тоног төхөөрөмжийн сааталтай холбоотой - 4 /0.85%/ - Бусад – 88 /18.60%/ гомдол тус тус эзэлж байна. <p>Хуулийн хугацаанд шийдвэрлээгүй, хугацаа хэтэрсэн гомдол мэдээлэл байхгүй болно. Шийдвэрлэлт хуулийн хүрээнд шийдвэрлэгдсэн эсэх, шийдвэрлэх үйл ажиллагаанд хяналт тавих зорилгоор Дотоод хяналт аюулгүй байдлын хэлтэсийн дарга болон ГУАБ-д тус програмд нэвтрэх эрхийг нээж өгсөн. 2024 оны эхний 5 сарын байдлаар ирүүлсэн санал, гомдол, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийн, ЗУГ-т хүргүүлэн ажилласан.</p>
--	--	--	--	---

---oOo---